

GŁOS

KATOLICKI VOIX CATHOLIQUE

Nr 40/2017 (2700) Rok LIX 19.11.2017

Niebo na ustach

str. 8

Kopiec Kościuszki

str. 9

TYGODNIK POLSKI ZA GRANICĄ
HEBDOMADAIRE DE L'EMIGRATION POLONAISE

Nicolas Poussin - Sainte Cécile

1,55 €

Dwujęzyczny

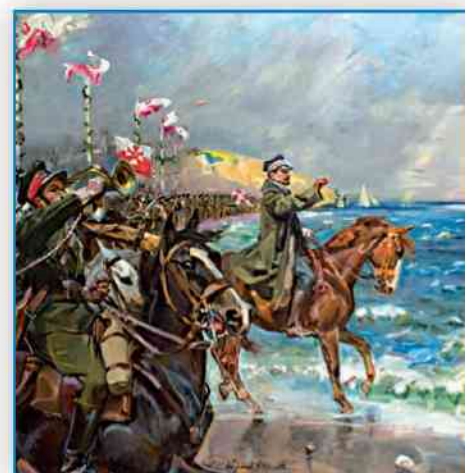
Kalendarz Głosu Katolickiego

Calendrier de la Voix Catholique

**POLSKA MISJA
KATOLICKA**
we Francji

**W PRZYSZŁYM ROKU 100 ROCZNICĄ
ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI!
Czy masz już kalendarz na 2018 rok?**

11 listopada 1918 r. spełnił się sen pokoleń Polaków – Państwo Polskie narodziło się na nowo. Odzyskanie niepodległości dokonano się poprzez walkę pełną poświęcenia, i nie tylko na polach bitew, ale i w zmaganiach o zachowanie duchowej i materialnej substancji narodowej, w trosce o polskich rodzin.

W tym trudnym momencie historii i symbole ilustrują nasz Kalendarz: „Błękitna Armia” Hallera, „Słuski” Polaków, fantazja, i współczesny patriotyzm. Niepodległość to pola bitew, ale i silna wiara, przywódca, Krzyż, to patriotyzm, który Jan Paweł II nazywał „umiłowanie tego, co nasz”. Prezydent USA spotkał ostatnio w Waszyngtonie Najeźdźcę, który w Was złamać, ale Polska nie została złamana, Polska zatriumfowała, Polska zwyciężyła. (...) Silna Polska to błogosławieństwo dla Europy...” (ze Wstępu)

**zamów teraz
„NIEPODLEGŁOŚĆ...
-kalendarz-
na 2018 rok”**

Kupon i adres Redakcji poniżej

KUPON ZAMÓWIENIA KALENDARZA

Proszę o przesłanie mi polsko-francuskiego kalendarza „Głosu Katolickiego” na 2018 rok

Ilość egzemplarzy: _____ w cenie po **4,20 €** (z przesyłką **4,70 €**). **RAZEM** _____ €

Imię i nazwisko: _____

Telefon: _____

Adres: _____

Dołączam ☐ czek (dla „Voix Catholique”) ☐ gotówkę

* Redakcja „Głosu Katolickiego”: 263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris

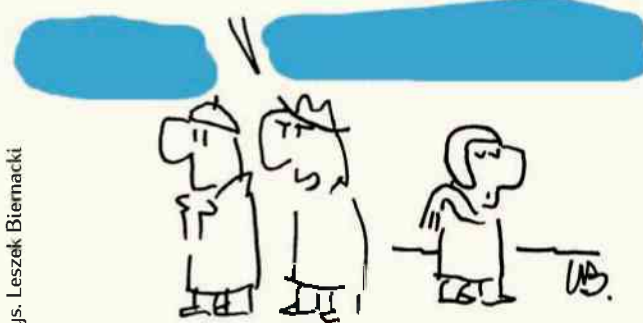
Info. - tel. 01 55 35 32 31; - e-mail: vkat@sfr.fr

Telegram obyczajowy

Nie można bez przerwy dawać się tak po-niewierać namiętnościom... medialnych ma-ni-pulacji, a nawet nocnym Polaków: porom... akademickim. W prawdziwie jesteśmy z natu-ry „zwierzętami politycznymi”, ale trzeba też umieć – od czasu do czasu – dać opór ta-ki, j naturze i załystansować się od bieżących boleści i swarów... co trawia nasz kosmos co-dzienności. Wszak – Bógiem a prawdą – nasze prywatne „nabuzowanie” w domowych pieleszach i koteriach towarzy-skich ma dość ograniczone przełożenie: prawce na makro procesy ekono-miczno-historyczne, więc... szkoda zdrowia! I trzeba na chwilę ośpuścić, i wstuchać się w sens istnienia – poza polityką doraźną. Łato powiedzieć, trudni j poddać się takiemu désengagement, bo przecież tramwaj dzie-jowego postępu nie będzie czekał i oś jedzie bez nas – postów słusznych ra, ji – w siłą dal. I tak pęjdzie, a my zostaniemy, bo mimo chwilow j grzeszności, jesteśmy przecież stworzeni do wyższych celów niż doraź-ność i doczesność. Może ku pewnemu zaskoczeniu, ale ułatwić nam po-winna dzisiaj taki „reset” Ceylia – patronka od muzyki, co łagodzi oł y-czu je i nieołyczy jność też, nawet jeżeli pozbarwieni jesteśmy słuchu me-lomana, awangardow ych gustów, a nawet nastroju. Bo muzyką może być i cisza, jak dobrze się wstuchać i „Cisza” prz jmi jąc grana na trąb-ce; nie mówiąc o „Pożegnaniu Cjczyzny” – ucho w j nas Boże. P.O.

- BIEDAK MA ZAKAZ WSTĘPU
NA SALONY, WYDAŁO SIĘ,
ŻE W TOWARZYSTWIE PUŚZ-
CZAŁ OKO DO... RZĄDU

rys. Leszek Biernacki

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

- Dawać świadectwo swojej wiary – str. 4
- IV Ogólnopolski Kongres Nowej Ewangelizacji – str. 5
- Beata Szydło ikoną francuskiego konserwatyzmu? – str. 6
- 2017, l'Année Haller – str. 11
- Misyjne Świątowanie w La Ferté sous Jouarre – str. 17

Sto lat temu

Zapowiedziane obchody 100- lecia odbudowy przez Polaków własnego, niepodległego państwa, powinny się rozpocząć w sierpniu kończącego się właśnie 2017 roku.

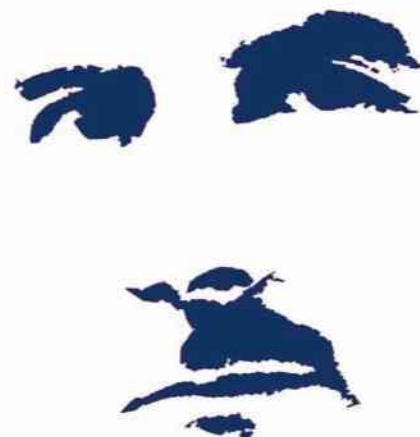
Dnia 15 sierpnia 1917 roku w Lozannie powstał Komitet Narodowy Polski (od 22 sierpnia funkcjonował w Paryżu), na czele którego stanął Roman Dmowski.

Francja, najpierw jeszcze – 4 czerwca (dekret prezydenta Raymonda Poincaré) zapowiedziała pomoc w utworzeniu auto-nomicznej armii polskiej, a następnie w dniu 20 września uznała wspomniany wyżej Komitet jako „une organisation officielle polonaise”. Podobną deklarację złożyły: 15 października – Wielka Brytania, 30 października – Włochy a 10 listopada – Stany Zjednoczone.

Zadaniem Komitetu miało być dopro-wadzenie – przy współpracy z państwami Ententy – do zjednoczenia ziem polskich i odbudowy państwa polskiego. Nie wcho-dząc w szczegóły co i w jaki sposób wpty-

nęto na podjęcie decyzji o międzynaro-dowym uznaniu sprawy polskiej za jeden z celów toczącej się wojny światowej, na zdecydowane podkreślenie zastuguje fakt, że Polacy zyskali własną reprezen-tację polityczną, ciesząc się uznaniem największych potęg światowych. Trudno o mocniejszy dowód skuteczności linii poli-tycznej wytyczonej przez Dmowskiego jeszcze przed wybuchem I wojny światowej.

Aby zrozumieć doniosłość opisanych wydarzeń, trzeba cofnąć się kilka lat wstecz. Po wybuchu w 1914 roku wojny pomiędzy państwami-zaborcami dawnej Polski, Polacy mieli do wyboru dwie orientacje: albo stanąć po stronie Niemiec i Austro-Węgier, albo po stronie Rosji, Francji, Wiel-kiej Brytanii. Józef Piłsudski wybrał tę pierwszą opcję, Dmowski tę drugą. Historyk

Wojciech Turek

Władysław Konopczyński pisze: „Piłsudski wiedział, że musi bić się z Rosją; Dmowski dążył do złamania głównego wroga Polski, tj. Niemiec i do zjednoczenia ziem polskich.” Paradoksalnie, obie opcje przyczyniły się do zwycięstwa sprawy polskiej. Dzięki rywalizacji pomiędzy mocarstwami o pozy-skanie polskiego rekruta do własnych armii, pojawiały się kolejne koncesje na rzecz Polaków.

ciąg dalszy na str. 10

ZAPRENUMERUJ „GŁOS KATOLICKI”

W prenumeracie będziesz otrzymywał „Głos...” bezpośrednio do domu wcześniej i taniej.

Imię i nazwisko: _____

Adres: _____

Telefon: _____

☐ Rok (56,60 €) ☐ Pół roku (30,30 €) ☐ Miesiąc (5 €)

☐ Przyjaciele „Głosu...” (69,60 €) ☐ PDF/e-mail (49,90 €)

☐ Zaznacz tutaj jeśli jest to Twoja pierwsza prenumerata i wygraj 2 dodatkowe darmowe miesiące abonamentu!

Czeki prosimy wystawiać na
Głos Katolicki – Voix Catholique
263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris;

Konto we Francji: CCP 12 777 08 U Paris – Voix Catholique/Głos Katolicki
Prenumerata w Belgii: ks. B. Dejneka – rue Jourdan 80, 1060 Bruxelles – CCP 000-1637856-11
w Niemczech: Głos Katolicki – Commerzbank Hannover – BLZ 250 400 66 – konto n°791177900

LITURGIA SŁOWA

XXXIII Niedziela zwykła Rok A

PIERWSZE CZYTANIE

Czytanie z Księgi Przysłów

Prz 31, 10-13. 19-20. 30-31

Niewiastę dzielną, kto znajdzie? Jej wartość przewyższa perły. Serce małżonka jej ufa, na zyskach mu nie zbywa; nie czyni mu złe, ale dobrze przez wszystkie dni jego życia. O wetnę i len się stara, pracuje starannie rękami. Swe ręce wyciąga po kądziel, jej palce chwytają wrzeciono. Otwiera dłoń ubogiemu, do nędzarza wyciąga swe ręce. Kłamiwy wdzięk i marne jest piękno: chwalić należy niewiastę, co boi się Pana. Uznajcie owoce jej rąk, niech w bramie stawia jej czyny.

PSALMRESPONSORYJNY

Refren: Szczęśliwy człowiek, który służy Panu.

EWANGELIA

Mt 25, 14-30

Słowa Ewangelii wg św. Mateusza

Jezus opowiedział swoim uczniom następującą przypowieść: «Podobnie jest z królestwem niebieskim jak z pewnym człowiekiem, który mając się udać w podróż, przywołał swoje sługi i przekazał im swój majątek. Jednemu dał pięć talentów, drugiemu dwa, trzeciemu jeden, każdemu według jego zdolności, i odjechał. Zaraz ten, który otrzy-

mał pięć talentów, poszedł, puścił je w obieg i zyskał drugie pięć. Tak samo i ten, który dwa otrzymał; on również zyskał drugie dwa. Ten zaś, który otrzymał jeden, poszedł i, rozkopawszy ziemię, ukrył pieniądze swego pana. Po dłuższym czasie powrócił pan owych sług i zaczął rozliczać się z nimi. Wówczas przyszedł ten, który otrzymał pięć talentów. Przyniósł drugie pięć i rzekł: „Panie, przekazałeś mi pięć talentów, oto drugie pięć talentów zyskałem”. Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!” Przyszedł również i ten, który otrzymał dwa talenty, mówiąc: „Panie, przekazałeś mi dwa talenty, oto drugie dwa talenty zyskałem”. Rzekł mu pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego pana!” Przyszedł i ten, który otrzymał jeden talent, i rzekł: „Panie, wiedziałem, że jesteś człowiekiem twardym: żniesz tam, gdzie nie posiałem, i zbierasz tam, gdzie nie rozsypałem. Bojąc się, więc, poszedłem i ukryłem twój talent w ziemi. Oto masz swoją własność!” Odrzekł mu pan jego: „Sługo zły i gnuśny! Wiedziałeś, że żnę tam, gdzie nie posiałem, i zbieram tam, gdzie nie rozsypałem. Powinieneś, więc, być oddać moje pieniądze bankierom, a ja po powrocie byłbym z zyskiem odebrał swoją własność. Dlatego odbierzcie mu ten talent, a dajcie temu, który ma dziesięć talentów. Każdemu, bowiem, kto ma, będzie dodane, tak, że nadmiar mieć będzie. Temu zaś, kto nie ma, zabiorą nawet to, co ma. A sługę nieużytecznego wyrzucicie na zewnątrz – w ciemności! Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów”». □

300-lecie koronacji obrazu MB Częstochowskiej

ks. dr Robert Strus

Dawać świadectwo swojej wiary

MB Częstochowska! Przenieś świętsza Królowo Polski! Spójrz na nas, Twój grzeszne dzieci, i wysłuchaj naszych prośb. Ty, która z miłością pochylasz się nad polską ziemią, czuwać nad nami przez Twój jasnogórski obraz (z modlitwy do MB Jasnogórskiej).

Święty Jana Pawła II w homilii wygłoszonej 4 czerwca 1979 r. podczas Mszy św. na Jasnej Górze mówił między innymi: „Przyzwycaili się Polacy wszystkie niezliczone sprawy swojego życia, różne jego momenty ważne, rozstrzygające, chwile odpowiedzialne, jak wybór drogi życiowej czy powołania, jak narodziny dziecka, jak matura, czyli egzamin dojrzałości, jak tyle innych... wiązać z tym miejscem, z tym sanktuarium. Przyzwycaili się ze wszystkim przychodzić na Jasną Górę, aby mówić o wszystkim swojej Matce – Tej, która tutaj nie tylko ma swój Obraz, swój Wizerunek, jeden z najbardziej znanych i najbardziej czczonych na całym świecie, – ale która tutaj w jakiś szczególny sposób jest.”

Tymi słowami nasz wielki Rodak przypominał o szczególnym znaczeniu jasnogór-

skiego sanktuarium w życiu każdego Polaka.

Do Maryi Jasnogórskiej pielgrzymują wszyscy, dorośli i dzieci, świeccy i duchowni, młodzi i ci, którzy przeżywają jesień życia. W ostatnich latach coraz bardziej popularne stają się pielgrzymki różnych grup społecznych. Na Jasną Górę przybywają nie tylko nauczyciele, dzieci pierwszokomunijne, czy prawnicy, ale też kibice piłki nożnej, kolarze, motocykliści, pszczelarze i ogrodnicy. Biuro prasowe Jasnej Góry podaje, że każdego roku do sanktuarium przybywa ponad 3 mln 500 tys. pielgrzymów. Rekord został pobity w 2016 roku, kiedy odbywały się w Krakowie Światowe Dni Młodzieży. Czarną Madonnę odwiedziło 4 mln 500 tys. pielgrzymów. W 2014 roku w sanktuarium modlili się pielgrzymi z 78 krajów świata. W tym z Niemiec – 26.457 osób,

z Włoch – 17.314 osób, z U.S.A. – 9.397 osób, z Francji – 7.011 osób.

Do tej ogromnej rzeszy pielgrzymów należą maturzyści z diecezji zamojsko-lubaczowskiej, którzy podobnie jak ich koledzy z całej Polski pielgrzymują na Jasną Górę przed egzaminem dojrzałości. W tym roku, w sobotę 28 października, odbyła się już 26. Pielgrzymka Maturzystów z powstałej 25 marca 1992 roku tejże diecezji. Jej organizatorem jest Wydział Nauki i Wychowania Katolickiego Kurii Diecezjalnej w Zamościu. Do Częstochowy wraz z maturzystami przyjechali ich duszpasterze, katecheci, nauczyciele, dyrektorzy szkół, a nawet rodzice. Tradycyjnie na pielgrzymce nie zabrakło również gości, wśród nich, dyrektor Delegatury w Zamościu Kuratorium Oświaty w Lublinie oraz kierownika Lubelskiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli Oddział w Zamościu. Według danych zebranych przez organizatorów liczba maturzystów przekroczyła 3000. Pielgrzymkę przewodniczył ks. bp Mariusz Leszczyński – biskup pomocniczy diecezji zamojsko-lubaczowskiej, który w homilii skierowanej do młodych zachęcał, aby pozwolili

IV Ogólnopolski Kongres Nowej Ewangelizacji

Już po raz czwarty Zespół ds. Nowej Ewangelizacji przy Komisji Episkopatu Polski wraz z archidiecezją częstochowską oraz Ojcami Paulinami organizują Ogólnopolski Kongres Nowej Ewangelizacji. Odbędzie się on w dniach 23–26 listopada i będzie tym razem poświęcony tematyce pracy duszpasterskiej wśród młodych ludzi oraz przygotowaniu do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Publikujemy za prośbą abp Grzegorza Rysia na to spotkanie:

Drodzy Siostry i Bracia, Kochani, mijają dwa lata od ostatniego Ogólnopolskiego Kongresu Nowej Ewangelizacji, który odbył się w Skrzatuszu i dotyczył ewangelizacji środowisk wiejskich. To spotkanie było – ufam – dla wszystkich jego uczestników cennym i inspirującym doświadczeniem.

Dziś chcę Was zaprosić na kolejny Kongres – już IV-ty. Organizujemy go, jako Zespół ds. Nowej Ewangelizacji przy KEP wraz z Archidiecezją Częstochowską oraz Ojcami Paulinami. Tym razem odbędzie się on w „sercu” polskiego Kościoła – na Jasnej Górze – w miejscu bliskim każdemu z nas osobiście i niesłychanie ważnym dla nas, jako wspólnoty Kościoła. Kongres odbędzie się w dniach 23–26 listopada i będzie poświęcony Bierzmowaniu!

Myślę, że wszyscy zgodzimy się, co do tego, jak ogromną szansę ewangelizacyjną stwarza przygotowywanie do przyjęcia tego sakramentu, a także samo jego przyjęcie, jako PUNKT WYJŚCIA, a NIE DOJŚCIA. Bierzmowanie jest przecież jednym z trzech Sakramentów INICJACJI chrześcijańskiej! Niczego nie zamyka, raczej wszystko otwiera w życiu wiary. Choć – i tu pewnie znów wszyscy się zgodzimy – wcale nie musi tak być, i w rzeczywistości naszego Kościoła często nie bywa... Stąd też zatytułowaliśmy nasz Kongres pytaniem: „Bierzmowanie – matura czy inicjacja chrześcijańska?”

Zaproszenie na Kongres przyjęło wielu poważnych Mówców, od abpa Fisichelli z Papieskiej Rady ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji poczynając. Obok wykładów ważne miejsce w pastoralnej części Kongresu zajmą warsztaty – prezentacja wielu nowych, (ale już sprawdzonych) metod pracy z kandydatami do Bierzmowania – stosowanych z powodzeniem tak w Polsce,

fbp. A. Szozila

jak i za granicą. Oczywiście – jak zawsze – na Kongres złożą się również nasze wspólne rekolekcje oraz ewangelizacyjne wyjście – tym razem do młodych Częstochowskiego Kościoła.

Wierzę, że Kongres będzie stanowił też świetną okazję do spotkania ludzi współtworzących środowiska nowej ewangelizacji ze wszystkimi osobami zaangażowanymi w katechizację: księżmi, katechetami świeckimi, osobami życia konsekrowanego, animatorami młodych parafialnych grup formacyjnych. Wszystkich ZAPRASZAM! Z wielką nadzieją na owocne, inspirujące spotkanie, które ma wszelkie szanse, by przełożyć się na konkretny i ważny ciąg dalszy w codzienności naszego polskiego Kościoła! Serdecznie Wszystkich pozdrawiam.

abp Grzegorz Ryś
metropolita łódzki

Panu Bogu prowadzić się po drogach życia.

Hasło tegorocznego pielgrzymowania brzmiało „Idźcie i głoscie”. Wpisuje się ono w program nowego roku duszpasterskiego w Kościele w Polsce. Poprzez ten temat organizatorzy chcieli uświadomić pątnikom, że przybywają na Jasną Górę nie tylko po to, aby pogłębić swoją wiarę, wyprosić światło Ducha Świętego na czas egzaminu dojrzałości, dokonać dobrego wyboru kierunku studiów, rozeznaczyć powołanie, ale też po to, aby umocnić się do dawania świadectwa wierze. A będzie to im szczególnie potrzebne, kiedy za kilka miesięcy, wyjadą ze swoich domów rodzin-

nych, znajdą się w innych środowiskach, które będą wymagały od nich głoszenia słowem i świadectwem Jezusa.

Realizacji powyższych celów pielgrzymki miał pomóc jej program. Spotkanie w Jasnogórskim Sanktuarium rozpoczęło się uroczystą Mszą św. w bazylice o godzinie 15⁰⁰. Potem była chwila przerwy na ciepły posiłek i o godzinie 18⁰⁰ rozpoczęła się wspólna Droga Krzyżowa. Maturzyści modlili się jeszcze na różańcu o godzinie 20⁰⁰, a o godzinie 21⁰⁰ uczestniczyli w Apelu Jasnogórskim.

Tegoroczna pielgrzymka była wyjątkowa głównie z powodu wielkich rocznic

maryjnych przeżywanych w Kościele. Mija, bowiem setna rocznica Objawień Matki Bożej w Fatimie, 140 lat od jednego objawienia maryjnego w Polsce, zatwierdzonego przez Kościół, a mającego miejsce w Gietrzwałdzie, a także przeżywamy 300-lecie koronacji obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Ta ostatnia rocznica jest szczególnie ważna dla maturzystów z diecezji zamojsko-lubaczowskiej, ponieważ na mocy aktu papieża Klemensa XI z roku 1716 koronacji jasnogórskiego obrazu dokonał 8 września 1717 roku biskup chełmski Krzysztof Andrzej Jan Szembek, a Zamość wówczas należał do diecezji chełmskiej.

Beata Szydło ikoną francuskiego konserwatyzmu?

Taki właśnie tytuł pojawił się pod artykułem prawicowego tygodnika „Valeurs Actuelles”.

Tygodnik pisze, że o ile prezydent Emmanuel Macron nie ma odpowiedniego przeciwnika w swoim kraju, to znalazł go na arenie europejskiej w postaci polskiej premier – Beaty Szydło. Tego jeszcze nie grali...

Autorem jest Patrick Eder, dyrektor działającej także w Polsce firmy Partenaire Europe. Eder zdaje się dość dobrze znać Polskę, w której od 1999 roku był przez pewien czas współpracownikiem AFP, a później pełnił wiele kierowniczych funkcji biznesowych w działających nad Wisłą firmach francuskich. Treść jego artykułu może być dla wielu Francuzów szokująca, a dla Polaków, którzy przez lata wbijani byli w kompleksy i których działania pętało słynne pytanie – a co sobie o nas pomyślą inni? – zaskakująca.

Eder uważa, że Macrona i Szydło różni praktycznie wszystko – poglądy, wyznawane wartości, wizja Europy, stosunek do emigrantów, a przede wszystkim droga kariery – „Beata Szydło jest kobietą, absolwentem uniwersytetu, pochodzi ze skromnego otoczenia, jest zamężna z bardzo dyskretnym mężczyzną, jest polity-

kiem wybranym w swoim regionie i gorliwą katoliczką”. Autor podkreśla, że polska Premier jest jednym z nielicznych europejskich przywódców, który ma dzieci. W jej przypadku – dwóch synów, z których jeden jest księdzem – i dodaje, że „podobnie jak w przypadku Angeli Merkel, komentatorzy krytykują u niej brak charyzmy, ale nie przeszkadza to temu, że jest w swoim kraju politykiem bardzo popularnym”.

Tymczasem Macron w czasie kampanii wyborczej znalazł sobie w postaci Polski „kozła ofiarnego”, na którego chciano zrzucić rozmaite nieszczęścia Francji i Unii Europejskiej. Jeszcze jako kandydat zapowiadał sankcje wobec Polski w ciągu 3 miesięcy po objęciu przezeń urzędu. Od czasu, gdy został prezydentem, nie tracił też żadnej okazji, by okazać publicznie swoją mściwość wobec Polski. To dość wyjątkowy sposób traktowania – zauważa autor – bowiem jednocześnie Macron jakoś nie ośmiela się pouczać przywódców innych krajów, którzy sobie na to jakoś zastrzyżyli (pada tu przykład Egiptu i ostatnio Katalonii).

Eder twierdzi, że nie jest to przy-

padek. Przeszkodą dla przyszłej reelekcji Macrona nie jest bynajmniej lewacki populiści Melanchon, którego Zbuntowana Francja wyrosła w mediach na główną siłę opozycyjną, ani nawet Front Narodowy, którego szefowa Marine Le Pen ma nadal niewielkie szanse na wygrana z obecnym prezydentem. Nie są to też partie lewicy i centroprawicy, których działacze albo zostali pochłonięci przez pro-prezydencką partię LREM, albo rozbrojeni. Macron na francuskiej scenie nie ma prawdziwego przeciwnika – konstatuje autor. Prawdziwe niebezpieczeństwo dla francuskiego prezydenta ma nieść z sobą na poziomie UE... Beata Szydło.

Każdy atak Macrona spotykał się dotąd z adekwatną odpowiedzią z jej strony. Riposty znajdowały echa w światowych mediach i na forach społecznościowych. Autor stawia tu tezę, że obecnie Macron przestał już atakować i raczej stara się unikać bezpośredniej konfrontacji oraz ciosów wyprowadzanych przez polską premier.

Doszło do sytuacji, w której to „nie Wauquiez (szef centroprawicowej opozy-

Z KRAJU

- Prezydent Iraku przebywał z wizytą w Warszawie. Poza spotkaniem z prezydentem Dudą, Khader odbył także rozmowę z premier Szydło oraz złożył wieniec na Grobie Nieznanego Żołnierza.
- Beata Szydło poinformowała, że jej rząd podejmuje starania, by „ocalić od ocenzonego” pomnik Jana Pawła II w Ploemel w Bretanii. Szefowa rządu zapowiedziała, że zaproponowane zostanie przeniesienie pomnika do Polski, o ile będzie zgoda francuskich władz i społeczności lokalnej.
- Szef MSZ Waszczykowski składał wizytę na Ukrainie. Złożył tam m.in. hołd Obrońcom Lwowa na Cmentarzu Orłąt.
- Min. Waszczykowski złożył także dwudniową wizytę w Holandii i ocenił relacje polsko-holenderskie, jako bardzo dobre.
- „Porozumienie” to nowa nazwa partii Gowina. Kongres zjednoczeniowy Polski Razem, Republikanów, środowisk wolnościowych i samorządowych odbył się w Warszawie. Porozumienie współpracuje z PiS, jako część Zjednoczonej Prawicy.
- Minister obrony Niemiec Leyen w telewizji ZDF powiedziała m.in. „musimy wspierać ten zdrowy demokratyczny opór młodego pokolenia w Polsce”. MSZ Waszczykowski wyraził oburzenie i stwierdził, że „politycy niemieccy, którzy przez ostatnie kilka lat utrzymywali, że nie ingerują w sytuację w Polsce, po raz pierwszy przyznali, że jednak mają taką politykę, aby wzmacniać opozycję w Polsce”. Z kolei polski MON wezwał w związku z wypowiedzią von der Leyen na rozmowę niemieckiego attaché obrony w Warszawie. Niemcy twierdzą, że cytata została „wyrywana z kontekstu”.
- Wicemarszałek Sejmu Bielan poinformował, że

rekonstrukcja rządu odbędzie się na przełomie listopada, a być może nawet w grudniu. Ma być połączona ze zmianami ministerstw.

• Wiceminister kultury Sellin: „ustawa o dekoncentracji mediów jest możliwa do przeprowadzenia w każdym momencie, czekamy na decyzję polityczną”. Echa już są. Niemieckie Stowarzyszenie Dziennikarzy na zjeździe w Wuerzburgu oceniło krytycznie sytuację dziennikarzy w krajach Europy Wschodniej i przyjęło rezolucję, w której wzywa się do „przestrzegania wolności prasy”. U siebie mają jakoś problemy...

• MON przywróci przedwojenne nazwy stopni wojskowych na setną rocznicę odzyskania niepodległości. W jednostkach nawiązujących do tradycji kawalerskich wróci stopień rotmistrza (kapitan), starszego wachmistrza i wachmistrza (starszego sierżanta i sierżanta), a także ułana, szwoleżera, dragona i huzara (szeregowi). Z kolei w wojskach rakietowych i artylerii stopnie: ogniomistrza (sierżanta), bombardiera (st. szeregowi) i kanoniera (szeregowi).

• Falstart? PO wystawiła kandydaturę Trzaskowskiego na prezydenta Warszawy. Trzaskowski był organizatorem kampanii HGW i wcześniej był związany z Krakowem. Dodatkowo jego kandydatura nie została ustalona z nim ze „zjednoczonej opozycji”, co wywołało krytykę Nowoczesnej.

• Rzecznik KRS Żurek poinformował, że Rada postanowiła nie powoływać asesorów sądowych z listy przestanej przez ministra sprawiedliwości. Dodaje, że „wobec wszystkich 265 kandydatów wyrażono skuteczny sprzeciw”. Decyzja Krajowej Rady Sądowniczej wywołała skandal, a wiele

osób uznało, że stanowisko prezydenta w sprawie reformy wymiaru sprawiedliwości może być zbyt koncyliacyjne.

• Abp Ryś objął uroczyste obowiązki nowego pasterza łódzkiego Kościoła. W jego ingresie do łódzkiej bazyliki archikatedralnej wzięli udział biskupi z całej Polski, przedstawiciele władz państwowych i lokalnych oraz liczni wierni.

• Biskupi z prezydium KEP zaapelowali – „Niech integralnym elementem przyszluszczyńskich obchodów setnej rocznicy niepodległości Polski, stanie się prawne i definitywne zabezpieczenie wolnej od pracy niedzieli, jako spoiwa umacniającego narodową wspólnotę”.

• Dopiero śmierć ukazuje nasze życie; śmierć mówi nam o życiu i wieczności – powiedział w homilii Prymas Polski abp Polak, który celebrował Mszę św. w Gnieźnie w uroczystość Wszystkich Świętych. Prezydent Duda z małżonką modlili się tego dnia przy krzyżu św. Jadwigi w Katedrze Wawelskiej, wzięli udział w Mszy, a następnie zeszli do Grobów Królewskich, gdzie złożyli kwiaty m.in. na sarkofagu prezydenta Lecha Kaczyńskiego i jego żony Marii.

• Minister infrastruktury Adamczyk poinformował, że do 2026 r. powstanie nowa linia kolejowa z Krakowa do Zakopanego i Nowego Sącza.

• W kościele św. Wojciecha w Mrągowie pożegnano zmarłego działacza opozycji w czasach PRL, współtwórcę ruchu niepodległościowego z lat 1965–70 Emila Morgiewicza, współzałożyciela m.in. „Ruchu”, działacza KOR i ROPCzIO, więźnia PRL. □

fot. M. Kohler

cyjnej partii Republikanie), ani żaden inny prawicowy polityk, nie podejmują tematu dotyczącego decyzji Rady Stanu o usunięciu krzyża z pomnika Jana Pawła II w Ploërmel, ale robi to Beata Szydło. To ona była pierwszym politykiem, który wsparł falę protestu, a przejawem tego była m.in. akcja w sieci społecznościowej (#MontreTa-Croix – Pokaż swój Krzyż).

Autor cytuje tu wypowiedź Beaty Szydło i zapowiedzi działań w obronie pomnika Jana Pawła II „przed cenzurą” i kończy stwierdzeniem, że o ile Emmanuel Macron chce odnawiać Europę, to polska Premier Szydło proponuje mu najpierw odnowić europejską debatę polityczną.

Okazuje się, że i polski „zaścianek” w Europie może stanowić atrakcyjną alternatywę dla pomysłów i działań eurolewicowej międzynarodówki. Choć w historii to najczęściej nam dawał „przykład” jakiś „Bona-parte”, to jak się okazuje, teraz i my możemy się tym i owym odwdziżyć...

Bogdan Dobosz

Kobiety, które rządzą światem

Amerykański magazyn „Forbes” opublikował listę „100 najbardziej wpływowych kobiet” w 2017 roku – „Kobiety, które rządzą światem”.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy wiele kobiet zyskało możliwość decydowania o najważniejszych sprawach świata. Z rankingu wybrano 22 kobiety, które mają realny wpływ na światową politykę, a w tym gronie na 10. miejscu znalazła się premier Beata Szydło.

Jak wskazuje autorka rankingu Caroline Howard, trzy kobiety zajmujące podium tego zestawienia „podejmują decyzje, które mogą zmienić bieg historii”.

Na pierwszym miejscu znalazła się kanclerz Niemiec Angela Merkel, która od 2005 r. nieprzerwanie okupuje tę pozycję. Merkel wyróżniono za jej politykę gospodarczą, która sprawiła, że Niemcy są czwartą ekonomią świata i największą, którą zarządza kobieta.

Nowa na liście jest premier Wielkiej Brytanii May, która od razu wskoczyła na miejsce drugie.

ciąg dalszy na str. 13

ZE ŚWIATA

Opr. B.D.

- Trump od Japonii rozpoczął swoją pierwszą azjatycką podróż na stanowisku prezydenta USA. W ciągu 12 dni Trump odwiedził 5 krajów regionu i wziął udział w dwóch szczytach – rozmawiał m.in. temat kryzysu północnokoreańskiego.
- Wszystkie kluczowe stanowiska w UE muszą do 2019 r. zostać obsadzone na nowo. Niemieckie media podają, że Niemcy i Francja ściśle ze sobą współpracują, by ulokować w newralgicznych punktach Unii swoich kandydatów.
- Kanclerz Niemiec Merkel ostrzegła – przed decydującą turą rozmów o nowym rządzie koalicyjnym – przed fiaskiem negocjacji i przyspieszonymi wyborami parlamentarnymi. CFU, FDP i Zieloni dzielą duże różnice.
- Hiszpański sąd wydał Europejski Nakaz Aresztowania odsuniętego od władzy premiera Katalonii Puigdemonta, który uciekł do Brukseli. 7 ministrów jego rządu znalazło się w hiszpańskim areszcie.
- Wg sondaży partie opowiadające się za secesją Katalonii wygrają ponownie regionalne wybory w grudniu tego roku. Jednak nie uzyskają one parlamentarnej większości.
- 63-letni Abe został po raz kolejny wybrany w parlamencie na stanowisko premiera Japonii. Jego ugrupowanie Partia Liberalno-Demokratyczna wraz z koalicyjną buddyjską partią Komeito zwyciężyły w październikowych wyborach.
- Flaga węgierska przed parlamentem w Budapeszcie została podniesiona, a następnie opuszczona do połowy masztu w 61. rocznicę zdławienia rewolucji węgierskiej 1956 r.
- Czeska unijna komisarz ds. sprawiedliwości

Jourová oświadczyła, że wypłaty unijnych funduszy strukturalnych i z Funduszu Spójności powinny być uzależnione od „przestrzegania zasad państwa prawa”. Wypowiedź została odebrana, jako atak na Polskę i Węgry.

- Republikanie w Kongresie USA wezwali do dokonania wielu zmian w systemie podatkowym, w tym do redukcji opodatkowania przedsiębiorstw do 20% z obecnych 35% i zmniejszenia liczby progów podatkowych dla osób fizycznych. Projekt zakłada redukcję podatków o ok. 1,5 biliona dolarów w ciągu dekady.
- Reagując na kurdyjskie referendum w sprawie niepodległości z września br. Najwyższy Sąd Federalny Iraku orzekł, że żaden region czy prowincja nie mogą odłączyć się od kraju.
- Prawie 200 tys. osób siedziało w b. NRD w więzieniu z przyczyn politycznych. Część z nich wciąż walczy o swoje prawa. Muszą m.in. udowodnić, że w więzieniu panowały takie, a nie inne warunki, znaleźć świadków, którzy potwierdzą, że ktoś został pobity itp.
- Szefowa polskiego rządu Beata Szydło znalazła się na 10. miejscu w rankingu najbardziej wpływowych kobiet w polityce opracowanym przez magazyn „Forbes”. Zestawienie otwiera kanclerz Niemiec Merkel.
- Ambasada RP we Włoszech w liście do władz miasta Cassino wyraziła zaniepokojenie możliwością zmiany statusu na prywatny publicznej drogi prowadzącej do pomników i miejsc upamiętniających walki polskich żołnierzy na Monte Cassino. Dzierżawca drogi 2 lata temu urządził na wzgórzu, w pobliżu polskiego cmentarza wojennego „wioskę

św. Mikołaja”. Jarmark ten został zamknięty po protestach ambasady RP i Polonii.

- W Smoleńsku, na drodze prowadzącej do miejsca katastrofy samolotu prezydenckiego Tu-154M, zbudowano ogrodzenie. Są tam także tablice informujące o tym, że w III kwartale br. rozpoczną się tu prace związane z budową gazociągu.
- Władze Arabii Saudyjskiej zatrzymały pod hasłami walki z korupcją 11 księży oraz 38 byłych i obecnych ministrów, deputowanych i biznesmenów.
- W 2018 r. Kanada zamierza wydać wizy pobytowe 310 tys. nowych rezydentów, w 2019 r. – limit będzie zwiększony do 330 tys., a w 2020 r. – do 340 tys., co równa się 1% ludności kraju. Rząd premiera Trudeau otwiera się na emigrantów.
- Rosyjska policja zatrzymała ok. 300 osób w centrum Moskwy. Do zatrzymań doszło też w innych miastach. Chodzi głównie o zwolenników opozycjonisty Malcewa i jego zdelegalizowanego ruchu Artpodgotowka.
- Prezydent Francji Macron przyjmie tytuł honorowego kanonika kapituły laterańskiej. Taki przywilej przysługuje głowom państwa francuskiego od 1604 r. Tytułu nie przyjęli wcześniej Pompidou, Mitterrand oraz poprzedni prezydent Holland.
- Państwo Islamskie wzięło na siebie odpowiedzialność za zamach w Nowym Jorku, w którym zginęło 8 osób. Zamachowcem był 29-letni Uzbek, który przyjechał do USA w ramach loterii wizowej.
- W kościele baptystów Sutherland Springs na południu Teksasu doszło do strzelaniny. W ataku zginęło 26 osób, a kolejne 24 zostały ranne. Zabity napastnik był chory psychicznie.

Niebo na ustach

Jacek Dziędzina

Muzyka i śpiew liturgiczny mają moc. Mogą otworzyć niebo lub... odstraszyć od Kościoła. (...).

Z muzyką liturgiczną jest tak jak z samą liturgią, z którą z kolei jest... jak z całym naszym życiem – ciągle bardziej gonimy ideał, niż go osiągamy. I to jest wersja optymistyczna – komuś się chce podejmować wysiłek, a efekty, raz większe, raz mniejsze, są dostrzegalne. Corzej, jeśli ideał nie jest wyznacznikiem naszych działań – zarówno w życiu, jak i w liturgii i tym samym w muzyce liturgicznej. Tutaj efekty są również... słyszalne. Z takiego rozeznania – że mamy ciągle sporo do zrobienia, jeśli chodzi o praktykę liturgiczną w zakresie muzyki i śpiewu – wychodzi instrukcja Konferencji Episkopatu Polski dotycząca muzyki kościelnej. Okazją do wydania dokumentu jest 50. rocznica opublikowania przez Świętą Kongregację Obrzędów instrukcji „Musicam sacram”, która miała służyć przełożeniu na praktykę wskazań z konstytucji o liturgii świętej „Sacrosanctum Concilium” Soboru Watykańskiego II. Nie chodzi jednak o świętowanie kolejnej rocznicy. Dokument jest wezwaniem do działania na ciągle zaniedbanym polu, jakim jest śpiew i muzyka liturgiczna.

To nie prywatka

Najważniejsze w tym dokumencie jest podkreślenie, że „muzyka w liturgii nie jest jej »oprawą«, ale integralnie wiąże się z celebracją świętych obrzędów”. A tym samym nie jest prywatną własnością księdza czy danej wspólnoty. Nie ma w niej zatem miejsca nie tylko na bylejakosć i dowolność wyboru oraz wykonania pieśni, ale również na „sztukę dla sztuki”. Inaczej mówiąc: liturgia nie jest miejscem ani ekspresji charakterystycznej dla muzyki rozrywkowej, ani nawet tzw. uwielbieniowej, właściwej dla spotkań modlitewnych (czego niektóre wspólnoty nie są w stanie zrozumieć i zaakceptować), ani też nie ma w niej miejsca na koncertowanie z dziełami z najwyższej półki, które stają się „gwiazdami wieczoru”, przystaniając tym samym przeżywanie tajemnic wiary. „Celem muzyki liturgicznej jest chwala Boża i uświęcenie wiernych oraz budowanie wspólnoty wierzących” – piszą biskupi w instrukcji. „Należy stać na straży wykonywania takiej muzyki liturgicznej, która jest autentyczną sztuką nakierowaną zawsze na świętość kultu, i wprowadzać do liturgii tylko to, co odpowiada świętości miejsca, godności obrzędów liturgicznych i pobożności wiernych. Nie wolno w liturgii wykonywać utworów o charakterze świeckim” – czytamy dalej.

Atrapa nie działa

Wskazania te – wydawałoby się oczywiste – nie byłyby potrzebne, gdyby nie przypadki, które ciągle wymagają korekty. Wielu z nas mogłoby zapewne wskazać parafie, do których najlepiej, żeby nikt niewierzący nie wchodził podczas liturgii. Z jednej strony niezbyt pociągający do wspólnego śpiewu głos organisty, kiepskie akordy na małym syntezatorze (instrukcja mówi wyraźnie, że instrument elektroniczny dopuszcza się jako tymczasowy, priorytetem są prawdziwe organy), ospała reakcja wiernych. Albo z drugiej strony – święte obrzędy „ubogacone” jazgotem kilku gitar i krzykliwym śpiewem paru nastolatków.

W instrukcji czytamy, że „nie każdy instrument odpowiada godności świątyni i jest w jednakowym stopniu zdalny do wzmacniania ducha modlitwy. Nie wolno używać w liturgii instrumentów przeznaczonych do wykonywania muzyki świeckiej (np. gitara elektryczna, perkusja, fortepian, syntezator)”. I to również nie jest problem teoretyczny, tylko odnoszący się do konkretnych nadużyć. Infantylna muzyka liturgiczna motywowana jest często chęcią przyciągnięcia młodzieży. To ślepa uliczka, bo młodzież tak naprawdę idzie za tym, co autentyczne i piękne. – W ludziach jest ogromna potrzeba prawdy i piękna – przekonuje Paweł Bębenek, kompozytor i animator muzyki

O. Gentileschi – Św. Cecylia z aniołem

liturgicznej. – Kościół ma niezwykle dziedzictwo, jeśli chodzi o piękno muzyki i sztuki. I nie musimy sięgać po środki świeckie, co nie znaczy, że one są złe. Są spotkania duszpasterskie, ewangelizacyjne, gdzie tego rodzaju muzyka może się pojawiać, ale nie w czasie liturgii. Jest wystarczająco dużo piękna w dziedzictwie muzyki liturgicznej. Problem w tym, że ta muzyka jest często wykonywana bez wiary... Tymczasem zrobienie prostej aranżacji z towarzyszeniem kwartetu smyczkowego nadaje tym utworom nowe brzmienie. To są proste sposoby. Owszem, wymagają nakładu czasu, ofiary. Idealną sytuacją jest, gdy osoby, które chcą się tym zająć, a jest ich naprawdę dużo, mają wsparcie proboszcza – podsumowuje Bębenek.

Prostota pociąga

Paweł Bębenek jest uznanym kompozytorem nowych pieśni liturgicznych, które są odpowiedzią na zapotrzebowanie na utwory łatwe do zaśpiewania przez wszystkich wiernych, a zarazem przeniknięte modlitwą i treściami biblijnymi. Są też odpowiedzią na wezwanie płynące z instrukcji episkopatu: „Istnieje potrzeba tworzenia nowych melodii do tekstów antyfon na wejście i na Komunię, a także pieśni będących ich parafrazą. Niech przejęci duchem chrześcijańskim muzycy tworzą kompozycje liturgiczne”.

Wiele lat temu Paweł Bębenek i Piotr Patka namówili krakowskich dominikanów do zorganizowania warsztatów muzycznych. Przychodzili ludzie, którzy chcieli ożywić liturgię, ale brakowało im inspiracji. Dzisiaj na podobne warsztaty w Polsce ciągną setki osób rocznie. – Tam ludzie przekonują się, że muzyka w kościele może być wykonywana profesjonalnie – powiedział mi kiedyś Hubert Kowalski, dyrygent i kompozytor. – Liturgia wymaga czegoś prostego. My komponujemy i pokazujemy, że piękną liturgię można tworzyć na różne sposoby – dodaje. Uważa, że warsztaty dodają odwagi pasjonatom. – Oni zaczynają wierzyć w siebie, a potem wracają i zmieniają parafie...

Wymogi a rzeczywistość

Czy taka profesjonalizacja muzyki liturgicznej jest możliwa wszędzie, czy raczej ma charakter elitarny? – Jest duże napięcie pomiędzy wskazaniami, które są wymagające, a konkretnymi sytuacjami duszpasterskimi, w jakich muszą funkcjonować księża – mówi Bernard Wojtasiewicz, animator muzyczny Ruchu Światło-Życie. – Ostatecznie i księża, i wierni uczą się przez przykład. To, co robią z liturgią i muzyką liturgiczną m.in. proboszcz i kantor w parafii św. Jadwigi w Chorzowie, ma większą siłę oddziaływania niż jakiegokolwiek instrukcje, bo ludzie widzą, że można – przekonuje warszawski animator.

ciąg dalszy na str. 13

Kopiec Kościuszki w Krakowie

Mieczysław Rokosz

Wieść o zgonie Tadeusza Kościuszki 15 października 1817 r. ze szwajcarskiej Solury szybko rozeszła się po Europie i dotarła do Stanów Zjednoczonych Ameryki. Uroczystości żałobne odbyły się w Paryżu gdzie La Fayette powiedział, że Kościuszkę do całego świata należy a jego cnoty są całą ludzkością własnością, zaś w Kongresie amerykańskim Harrison przepowiadał nieśmiertelność imienia Kościuszki do póki wolność nie zapaniuje na świecie.

Wysoka fala uroczystości żałobnych po ostatnim obrońcy Ojczyzny przeszła przez wszystkie ziemie dawnej Rzeczypospolitej. Modlono się za Kościuszkę w kościołach rzymskokatolickich, protestanckich zborach, cerkwiach, synagogach i meczetach. Modlono się w warszawskim kościele św. Krzyża oraz w starej stolicy Polski – Krakowie, u kapucynów, w kościele Mariackim i na Wawelu. Pośród tych obrzędów krzepiły się uczucia patriotyczne.

Zabalsamowane ciało Bohatera w uroczystym kondukcie, zgodnie z ostatnim życzeniem zmarłego, żebracy zanieśli do krypty jezuickiego kościoła Marii Panny w Solurze. Trwały starania o sprowadzenie trumny Kościuszki do kraju. 23 czerwca 1818 r. odbył się krakowski jego pogrzeb. Od kolegiaty św. Floriana z Kleparza, Drogą królewską przesunął się przypominający dawne kondukty królewskie, orszak pogrzebowy na Wawel. Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej czasów Insurekcji – Kościuszkę spoczął w wawelskiej krypcie pośród Zygmuntów, Batorych i Sobieskich. Taka była wola narodu, na którą car, jako król Królestwa Polskiego się zgodził.

Zaraz też upamiętniono kamieniem miejsce Przysięgi Kościuszki na Rynku i postanowiono uczcić jego pamięć „pomnikiem prostym a trwałym” „z ojczyściej ziemi i głazu krajowego”, pomnikiem, który by dla najdalszych pokoleń pozostał „znakiem wiecznotrwałym” pamięci o Bohaterze, o ideałach jakie wyznawał i o jakie walczył. Były to: Wolność, Równość, Niepodległość, Braterstwo i Solidarność.

Przedhistoryczne podkrakowskie kopce spowite w legendy o Kraku i Wandzie dawały rękojmię trwałości podobnego pomnika. Równocześnie modne gusty klasyczne przypominały o grobach helleńskich bohaterów w rodzaju termopil-

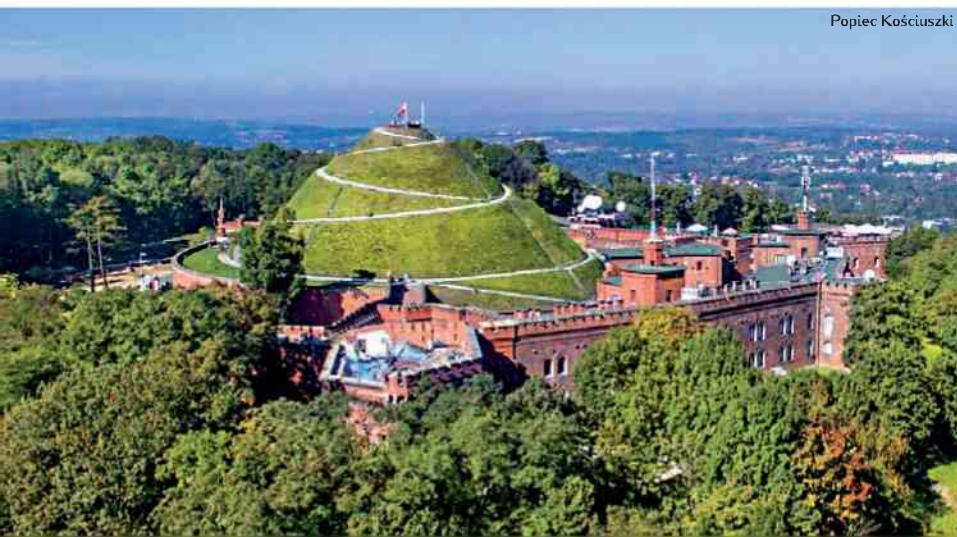
skiej mogiły – kurhanu Leonidasa. Postanowiono wznieść Kościuszcze wielką symboliczną mogiłę, na wzgórzu Błogostawionej Bronistawy nad Krakowem – dawną stolicą Polski a wówczas stolicą miniaturowej Rzeczypospolitej Krakowskiej. Traci już sens dociekanie – kto był autorem pomysłu wzniesienia Kościuszcze symbolicznej mogiły, zwanej dziś Kopcem Kościuszki, skoro zaistniał on jako dzieło rąk i serdecznej ofiary pieniężnej całego narodu. Formalnie to Senat Rządzący Rzeczypospolitej Krakowskiej mocą uchwały postanowił uczcić Kościuszkę takim właśnie pomnikiem. W pogodny poniedziałek, 16 października 1820 roku postanowiono przystąpić do dzieła. Od Półwisia Zwierzynieckiego, starą gruntową drogą gospodarczą siostr norbertanek szedł wielki, uroczysty orszak złożony z przedstawicieli wszystkich władz wolnego miasta Krakowa, senatu akademickiego, kapituły wawelskiej, cechów z chorągwami oraz przedstawicieli wszystkich stanów: ziemianstwa, mieszczan i chłopów. Na ozdobionym bronią z czasów Insurekcji wozie wieziono urnę z ziemią z racławickiego pola. Na szczycie wzgórza, nieopodal kapliczki upamiętniającej miejsce pustelniczego życia święto-bliwej norbertanki, żyjącej w XIII w. Bronistawy z rodu Odrowążów – rozpoczął się uroczysty obrzęd założenia podstawy pod Mogiłę za Pomnik. Śmiało jak na swój czas, pobrzmiwającą demokratyzmem mowę akcentującą udział chłopów w życiu narodu, wygłosił generał wojsk Księstwa Warszawskiego Franciszek Paszkowski, daleki krewny, ostatni sekretarz i przyjaciel Kościuszki oraz pierwszy jego biograf. Dzieło pobłogosławił i poświęcił dziekan Kapituły wawelskiej, prałat Skórkowski, w zastępstwie za nieobecnego w Krakowie biskupa Jana Pawła Woronicza. Dzień rozpoczęcia sypania Mogiły

– Kopca upłynął w aurze święta narodowego, przy muzyce, gdzie nie brakło melodii Mazurka Dąbrowskiego, a zakończył się po zachodzie słońca iluminacjami otwartego placu budowy. W tym samym dniu rabin Lewi zwołał do starej synagogi na Kazimierzu gminę żydowską aby odprawić modły za Kościuszkę i uczcić go piękną mową po hebrajsku.

Wkrótce Senat Rządzący ustanowił Komitet Zarządzający Budową Mogiły-Pomnika, którego prezesem został gen. Paszkowski. Sprawa budowy pomnika dla Bohatera międzynarodowej stawy zyskała rozgłos międzynarodowy. W inauguracji budowy brała udział włoska śpiewaczka europejskiej renomy Angelika Catalani, która w przeddzień data koncert przeznaczając część dochodu z tego występu na budowę Pomnika. Prawdopodobnie był też obecny sławny duński rzeźbiarz Thorwaldsen a także Paweł Edmund Strzelecki, który w 20 lat później nazwie najwyższą górę w Australii imieniem Kościuszki. Komitet wystąpił z powiadomieniem o rozpoczęciu budowy Pomnika do angielskich, francuskich i amerykańskich przyjaciół generała Kościuszki.

Na cel budowy spyływały ofiary od Polaków wszystkich stanów i ze wszystkich zaborów, składali groszowe ofiary ubodzy i składali okazałe datki arystokraci i sławne osobistości, uczeni, wojskowi, artyści, studenci i akademicy, składali cudzoziemcy i ofiarodawcy anonimowi. Opublikowana lista ofiarodawców, godna jest analizy, jako świadectwo romantycznego, powszechnego porwy serc, którego efektem jest ten Kopiec. Do budowy przyczyniały się fizyczną pracą indywidualne osoby, ale pracowały głównie regularne brygady robotnicze pod fachowym nadzorem specjalistów z krakowskiego Uniwersytetu.

ciąg dalszy na str. 12

Kopiec Kościuszki

Prof. M. Rokosz (fot. D. Tarnawska-Kasparian)

Sto lat temu powstała namiastka rządu Niepodległej Polski *ciąg dalszy ze str. 3*

Ponieważ od 1915 roku Niemcy i Austriacy okupowali ziemie polskie, do nich należał decydujący głos. W 1917 roku cesarze utworzyli trzyosobową Radę Regencyjną, sprawującą władzę na obszarze dawnego Królestwa Kongresowego, mającą pełnić swą funkcję do czasu objęcia tronu przez króla polskiego. W przypadku zwycięstwa Niemiec, można było się spodziewać powstania kadłubowego państwa polskiego, uzależnionego od Berlina. Taki scenariusz oznaczałby klęskę polityki Piłsudskiego, który od lipca 1917 roku przebywał w więzieniu w twierdzy magdeburskiej. Zwycięstwo Rosji również nie zapowiadało dla Polaków swobody działania. Po objęciu władzy przez bolszewików, 9 lutego 1918 roku w Brześciu Niemcy zawarły z Ukrainą pokój, na mocy którego Chełmszczyzna i część Podlasia miały zostać włączone do Ukrainy, a Wschodnia Galicja wyodrębniona jako ukraińska jednostka autonomiczna. Ani Niemcy, ani Austro-Węgry, ani Rosja nie zamierzały dobrowolnie scedować na rzecz Polski najmniejszego skrawka polskiej ziemi. A Polacy pod koniec 1917 roku dysponowali – w praktyce – zaledwie garstką oddziałów: po stronie niemieckiej polskim Wehrmachtem (większość legionistów znalazła się w obozach dla internowanych w Szczypiornie, Beniaminowie i Havelbergu), kilkutyśięcym Polskim Korpusem Posiłkowym w Czerniowcach oraz po stronie rosyjskiej I Korpusem gen. Józefa Dowbór-Muśnickiego na Białorusi i formującymi się oddziałami w Besarabii (przyszłym II Korpusem).

W takiej sytuacji, polityczne wsparcie przez Ententę sprawy polskiej tudzież sfinansowanie armii polskiej przez Francję było dla Polaków niezwykle szczęśliwym wydarzeniem. Dnia 8 stycznia 1918 roku prezydent Woodrow Wilson ogłosił amerykańskie (koalicyjne) cele wojny, a wśród nich słynny 13 punkt: „Un Etat polonais indépendant devra être créé, qui comprendra les territoires habités par des populations indiscutablement

polonaises auxquelles on devra assurer un libre accès à la mer; leur indépendance politique et économique aussi bien que leur intégralité territoriale devront être garanties par un accord international.”

Komitet Narodowy Polski w Paryżu pełnił w latach 1917–1919 funkcję polskiego ministerstwa spraw zagranicznych a zarazem ministerstwa obrony narodowej. Wprawdzie niepodległego państwa polskiego jeszcze nie było, ale dzięki KNP istniało sprzymierzone z Ententą przedstawicielstwo polskie i podległe mu wojsko polskie. Po objęciu władzy w Warszawie, w listopadzie 1918 roku Piłsudski stanął na czele wojska polskiego i jako Naczelnik ogłosił powstanie państwa polskiego, jednak uznawany przez Ententę KNP rozwiązał się dopiero z dniem 16 stycznia 1919 roku, przekazując swe kompetencje utworzonemu rządowi Ignacego Jana Paderewskiego. Mamy wciąż w pamięci porzucenie nas przez aliantów pod koniec II wojny światowej („zdrada jałtańska”), dlatego tym bardziej powinniśmy pamiętać, że pod koniec I wojny światowej było inaczej. Państwa Ententy w zasadzie dotrzymały swych zobowiązań: uznawana przez nie reprezentacja polska wzięła udział w rokowaniach pokojowych zakończonych podpisaniem w Wersalu traktatu pokojowego kończącego wojnę światową, utworzona przez Francję armia polska dowodzona przez gen. Józefa Hallera została przetransportowana do Polski i wzmocniła wojsko polskie walczące z bolszewikami i Ukraińcami, a ponadto Polska uzyskała pokojowo część dawnych Prus Królewskich (Pomorze), fragmenty dawnej Wielkopolski oraz ograniczone wpływy w Gdańsku. Wprawdzie Niemcy nigdy nie pogodziły się z utratą terytorium dawnego zaboru pruskiego, a Polska nie zyskała swobodnego dostępu do morza wobec czego musieliśmy wybudować port w Gdyni, jednak główny cel polskich patriotów został osiągnięty: odbudowaliśmy własne, zjednoczone państwo z dostępem do morza. Warto o tym od czasu do czasu przypominać. □

Wojciech Turek

GŁOS WOKÓŁ SPORTU

Bogdan Usowicz

☺ Górnik Zabrze pokonał Lecha Poznań 3:1 w meczu 15. kolejki piłkarskiej ekstraklasy i został mistrzem jesieni. Górnik ma punkt przewagi nad Legią, 3 nad Jagiellonią i 4 nad Koroną. Dalej są Lech, Wisła i KGHM Zagłębie. Po rundzie jesiennej tabelę zamykają Piast i Pogoń. Wyniki kolejki: Korona Kielce – Śląsk Wrocław 3:0, Arka Gdynia – Lechia 0:1, Wisła Płock – Jagiellonia 1:2, Wisła Kraków – Sandecja 3:0, Nieciecza – Piast Gliwice 2:1, KGHM – Cracovia 1:2.

☺ W 1 lidze po 16 kolejkach prowadzi Miedź Legnica, przed Chojniczanką i Odrą Opole. Ciekawsze wyniki: Stal Mielec – Stomil Olsztyn 1:3, Zagłębie Sosnowiec – Ruch 2:1, Odra – GKS Tychy 1:0, Niepołomice – Pogoń Siedlce 2:3, Raków Częstochowa – Górnik Łęczna 3:1, Wigry Suwałki – Podbeskidzie Bielsko-Biała 3:0, Chojniczanka – Miedź 0:0.

☺ Lewandowski strzelił gola, a Bayern Monachium pokonał Borussię Dortmund 3:1 w 11. kolejce niemieckiej ekstraklasy. Polski napastnik został liderem klasyfikacji strzelców Bundesligi.

☺ Porażki szczypiornistów z francuskimi zespołami w LM. Orlen Wisła Płock uległa HBC Nantes 30:32 w meczu szóstej kolejki Ligi Mistrzów, a Paris Saint-Germain pokonało PGE Vive Kielce 33:28. Vive jest w grupie na 6 miejscu, a Wisła na 7.

☺ Koszykarki CCC Polkowice wygrały

z francuskim Bourges Basket 71:66 w 4. kolejce grupy A Euroligi. Było to ich pierwsze zwycięstwo w bieżącej edycji rozgrywek. Z kolei koszykarki Wisły Kraków przegrały z mistrzem Włoch – Familą Schio 72:74 w meczu grupy B.

☺ Rozstawieni z numerem drugim Kubot i Brazylijczyk Melo pokonali Chorwata Dodiga i Hiszpana Granollersa (nr. 7) 7:6 (7-3), 3:6, 10:6 w finale gry podwójnej tenisowego Tour Masters 1000 w Paryżu. Kubot awansował na drugie miejsce w światowym rankingu deblistów.

☺ Janowicz (136. ATP) w finale Bauer Watertechnology Cup w niemieckim Eckental przegrał z reprezentantem gospodarzy Martererem (106. ATP) 6:7(8), 6:3, 3:6.

☺ Kaczkowska zwyciężyła w wyścigu indywidualnym na 3 km na dochodzenie, Rudyk zajął drugie miejsce w sprincie, a Sajnok, także był drugi, w zawodach Pucharu Świata na torze kolarskim w Pruszkowie.

☺ Amerykanka Namajunas znokautowała Jędrzejczyk na gali UFC w Nowym Jorku. Dla Polki to była pierwsza porażka w karierze. Straciła też ona tytuł mistrzyni, który posiadała od 2015 r. Jędrzejczyk była uznawana za najlepszą na świecie zawodniczkę MMA bez podziału na kategorie wagowe.

☺ Wg nieoficjalnych informacji Kubica otrzymał od Williamsa wstępną ofertę

kontraktu. Zespół Williamsa miał się zdecydować na zatrudnienie polskiego kierowcy, złożył mu wstępną ofertę i chce, aby przeszedł on kolejne testy, tym razem w Abu Zabi.

☺ Drużynę narodową czekały mecze towarzyskie z Urugwajem i Meksykiem (już po zamknięciu tego numeru). Trener zapowiadał występ czterech debutantów, próby nowego ustawienia i odpoczynek dla liderów drużyny (Lewandowski był lekko kontuzjowany). Nawetka tymi meczami rozpoczął przygotowania do mistrzostw świata w Rosji, które odbędą się w czerwcu 2018 r. W tym czasie odbędą się trzy zgrupowania kadry.

☺ Runjaic został nowym trenerem Pogoni Szczecin. W przeszłości prowadził on SV Darmstadt 98, MSV Duisburg, FC Kaiserslautern i TSV 1860 Monachium. Czasu na poprawę gry Pogoni będzie nie dużo, bo ze względu na mundial, runda wiosenna zacznie się jeszcze w... listopadzie.

☺ Po lekkiej atletyce pora teraz na sporty zimowe. W lutym 2018 r. czekają nas Zimowe Igrzyska Olimpijskie w Pjongczang. Rosja wygrała klasyfikację medalową poprzednich zimowych igrzysk w Soczi w 2014 r. z bilansem 13 złotych medali, 11 srebrnych i 9 brązowych, ale jej statystyki zostały zmienione. MKOl odebrał Rosjanom złoto w biegu na 50 km techniką dowolną i srebro w sztafecie 4x10 km po wpadce dopingowej Legkova. □

2017, l'Année Haller

Le Sénat polonais rend hommage au général Józef Haller.

Le général Haller est issu d'une famille polonaise d'origine allemande, dont les racines remontent au XVe siècle. L'ancêtre qui a fait souche en Pologne, Johann, est né en 1467 (ou 1463 selon les sources) à Rothenburg ob der Tauber, une petite ville de Bavière. Après des études à l'université de Cracovie, il travaille dans le commerce du vin, du cuivre et de l'étain. À la fin du XVe siècle, il se convertit à l'imprimerie et à l'édition, et devient imprimeur officiel du royaume. Parmi ses réalisations, on trouve la traduction en latin, par Nicolas Copernic, d'un recueil des lettres fictives de l'historien byzantin du VIIe siècle, Théophylacte Simocatta (1509), ainsi que le texte en polonais de l'hymne mariale Bogurodzica (1506). Son descendant, Martin Aloys, est anobli en 1793 par l'empereur François II et ajoute « von Hallenburg » à son nom. Il s'installe dans le village de Polanka, près de Cracovie. Le petit-fils de Martin, Henryk, s'établit dans le village voisin de Jurczyce où son fils Józef voit le jour.

Né le 13 août 1873, c'est le troisième enfant d'Henryk et d'Olga Tretter. En 1882, la famille déménage à Lwów. Józef reçoit une éducation marquée par le patriotisme – son père a participé à l'insurrection de 1863 et son grand-père maternel à celle de 1830 –, et par la foi catholique – la famille appartient au Tiers-Ordre franciscain et à la Sodalité mariale. Il est scolarisé dans un collège allemand, puis entreprend un cursus de formation militaire au lycée militaire de Košice en Slovaquie, suivi de la prestigieuse école supérieure militaire de Hranice en Moravie. Il complète sa formation à l'académie militaire de Vienne. En 1895, avec le grade de lieutenant, il commence quinze ans de service dans l'armée austro-hongroise.

Affecté dans l'artillerie à Lwów, il s'occupe de la formation des officiers et introduit l'usage du polonais dans l'armée. Marié en 1903 à Aleskandra Sala, le couple a un fils Eryk, né en 1906. Sorti de l'armée en 1910 au grade de capitaine, il s'investit dans le mouvement coopératif, ainsi que dans le mouvement Sokol et dans le mouvement scout naissant pour leur donner un caractère paramilitaire.

À l'éclatement de la Première Guerre mondiale, il est mobilisé dans l'armée austro-hongroise où, à partir du 27 août 1914, il organise la Légion orientale polonaise en Galicie, à partir d'organisations paramilitaires polonaises existantes et de volontaires provenant notamment du Royaume de Pologne. Placée sous le commandement du général Adam Pietraszkiewicz, elle se battra contre l'armée russe qui occupera rapidement la Galicie orientale. Le commandement de la légion est confié au capitaine Haller le 14 septembre, mais la formation sera dissoute une semaine plus tard, car une partie des troupes refuse de prêter serment d'allégeance à l'empereur. Les soldats restants sont affectés au 3e régiment d'infanterie des légions, placé sous le commandement d'Haller qui est promu lieutenant-colonel. L'unité repart le 30 septembre. Elle se distingue dans la bataille victorieuse de Rafajlowa, du 24 au 25 janvier 1915, en repoussant un raid nocturne de l'armée russe. Ce fait vaut à Józef Haller son grade de colonel. En mai 1915, lors d'une permission, il est victime d'un accident de la route, près de Częstochowa, qui l'immobilisera pendant dix mois. En juillet 1916, il prend le commandement de la IIe Brigade des Légions polonaises qui intégrera le Corps auxiliaire polonais un an plus tard. Le 15 février 1918, en signe de protestation contre le traité de Brest-Litovsk – signé quelques jours plus tôt entre les deux puissances centrales et l'Ukraine

devenue communiste, accordant à celle-ci des territoires polonais –, le colonel Haller traverse avec ses troupes la ligne de front austro-russe pour rejoindre les unités polonaises en Russie. Il prend le commandement du 5e Régiment de chasseurs polonais, puis, le 28 mars, celui de toutes les unités du IIe Corps polonais en Ukraine. Le 7 avril, il est promu général. Du 10 au 11 mai, à Kaniów, les Polonais livrent une bataille acharnée contre les Allemands qui les avaient encerclés mais, les munitions étant épuisées, ils se voient obligés de capituler. Le IIe Corps polonais est dissout, la plupart des soldats sont capturés, mais le général Haller réussit à s'échapper. Via Moscou puis Mourmansk, il rejoint la France.

Arrivé le 13 juillet, il intègre le Comité national polonais qui lui confie, le 4 octobre, le commandement de l'armée polonaise en formation, rassemblant des volontaires venant de tous les horizons. Le 28 septembre, la Triple Entente reconnaît l'Armée bleue comme leur alliée. Des unités se battent en Champagne en juillet, et dans les Vosges en octobre. Après la guerre, le rapatriement en Pologne du général et de son armée a lieu à partir d'avril 1919. Arrivée sur place, celle-ci est engagée dans les conflits pour l'établissement des frontières du pays. En 1920, le général Haller est inspecteur général de l'armée des volontaires et commande le front nord durant la bataille de Varsovie en août 1920.

Après la guerre, il exerce diverses activités – de 1920 à 1926, président de la Croix rouge polonaise et inspecteur général de l'artillerie. Il est député à la Diète (1922-1923). Il condamne le coup d'État de mai 1926 et se voit contraint de prendre sa retraite. Retiré en Poméranie, il participe à la vie politique contre la Sanacja (« assainissement »). À l'éclatement de la guerre, il se réfugie en France puis en Grande-Bretagne. Il participe au gouvernement en exil, notamment comme ministre de l'Éducation (1940-1943). Après la guerre, il reste à Londres où il décède le 4 juin 1960. En 1993, ses cendres sont transférées à Cracovie. □

16 avril 1919. Parc de la Villette à Paris, départ pour la Pologne du général Haller, commandant en chef de l'armée polonaise en France

Kopiec Kościuszki w Krakowie *ciąg dalszy ze str. 9*

W końcu to była ziemia wprawdzie, ale budowa. Po trzech latach, jesienią 1823 r. budowę uznano za skończoną.

Zarządzający nią Komitet jednak się nie rozwiązał tylko stanął na straży tego pomnika i narodowej pamiątki, i nieprzerwanie trwa do dziś, odnawiając się w każdym pokoleniu. Ze zwieńczeniem Kopca głazem pamiątkowym postanowiono odczekać do ustabilizowania się tej ziemnej budowli. Dopiero w 1860 roku, szczyt Kopca zwieńczono głazem tatrzańskiego granitu, z najlakońnicznym bodaj w dziejach epigrafiki napisem: Kościuszcze.

Nad Krakowem, nad krakowskimi Błoniami zjawiała się śmigła sylweta mogiły za pomnik dla Bohatera – Kopiec Kościuszki, która odtąd stała się niezbywalnym i istotnym w swej symbolicznej wymowie, drugim po sylwecie Wawelu, składnikiem pejzażu kulturowego i panoramy starej stolicy.

Poeta romantyk pisał:

Czy widzisz tam górę na górze
Jak czerni się uroczyście
Choć z Tatrów nadciągną burze
Ona trwać będzie wieczyście
Ona po wieków głębinie
Święta – nietknięta – przepłytnie.

Będą więc o Mogile Kościuszki pisać poeci a pośród nich Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, będą ją utrwalać w swych pejzażach malarze, zawsze jako znaczący symbol (m.in. Stachiewicz, Malczewski, Wyspiański). Wejście więc do sztuki narodowej Kopiec Kościuszki, ale przede wszystkim jest ten Kopiec symbolem niezniszczalnej idei wolności i niepodległości Polski jak też solidarności narodów w imię dobra ludzkości.

Wprawdzie w połowie XIX wieku Austriacy wokół Kopca zbudowali w ramach twierdzy Kraków – dziś już zabytkowy – Fort nr 2, który nazwali „Kościuszką”, ale do ksiąg wieczystych Kopiec został wpisany, jako Narodowa Fundacja Mogiły– Pomnika dla Tadeusza Kościuszki. Fundację tę należy rozumieć, jako rzecz powołaną przez naród polski i stanowiącą jego własność. Reprezentantem zaś i opiekunem tej Fundacji był Komitet stojący na straży tego symbolu i pamiątki. Znaczy to, że owa morga wiedeńska ziemi u podstawy Kopca była jedynym niepodległym zaborcom skrawkiem dawnej Rzeczypospolitej, stanowiącym własność narodu.

Kopiec Kościuszki szybko stał się górą pielgrzymkową Polaków. Krakowianie w drugi dzień Świąt Zmartwychwstania Pańskiego w XIX w. gremialnie wstępowali na tę Mogiłę by dać wyraz wiary, że Polska też zmartwychwstanie. Jest więc ten Kopiec jak ta niepodległa pieśń: Jeszcze Polska nie zginęła... Starą drogę wiodącą na górę św. Bronisławy, Komitet wyregulował, utwardził i obsadził drzewami. Dziś wiodąca z Salwatora na Kopiec Kościuszki, Aleja Waszyngtona jest pięknym i cennym kompleksem zabytkowych drzew uznanych za pomniki przyrody. Podążają nią na Kopiec kolejne pokolenia Polaków, by ze szczytu zachwycić się widokiem na Błonia, panoramą Krakowa oraz – zachowującymi jeszcze sporo piękna, krajobrazami okolic miasta, a – przy odrobinie szczęścia – widokiem na Tatry. Kopiec Kościuszki jest ważnym miejscem tej wewnętrznej, serdecznej geografii Polski. Jest też ważnym punktem na Globie, często odwiedzanym przez pielgrzymów ze świata.

W Kopcu już w czasie budowy zdeponowano ziemię nie tylko z pól bitewnych o wolność i niepodległość Polski (z Zieleniec, Ractawic, Szczekocin, Maciejowic), ale też złożono tu ziemię z pól walk o niepodległość Stanów Zjednoczonych – na pamiątkę i dowód udziału Kościuszki w tych walkach. Tak więc na zasadzie pars pro toto można tę mogiłę postrzegać jako wzniesioną z ziemi zbroczonej krwią walczących o wolność i niepodległość.

Święta i cenna jest ziemia z Kopca Kościuszki. Kiedy po 1831 r. umierali na emigracji żołnierze Insurekcji – Kniaziewicz, Niemcewicz – nie doczekawszy wolnej Polski, to życzyli sobie garści ziemi z mogiły Kościuszki do swych grobów w podparyskim Montmorency. Odwiedzający Kraków polscy emigranci wędrowali na Kopiec by zabrać stąd garść ziemi do swych grobów na obczyźnie; tak uczynił przyjaciel młodości Mickiewicza, Ignacy Domejko, przed powrotem do dalekiego Chile. Kiedy w Waszyngtonie wznoszono pomnik przyjaciela Polski – prezydenta Wilsona, a w Paryżu – pomnik pielgrzyma i zwiastuna wolności Mickiewicza – to wrzucono tam garść ziemi z Kopca Kościuszki. Złożono ją również na Sowińcu, gdy naród przystępował do budowy Kopca Niepodległości z myślą o drugim swym – bardziej szczęśliwym Naczelniku – Józefie Piłsudskim. I złożyliśmy też ampułkę z ziemią z mogiły Kościuszki pod fundamentem jego pomnika w Warszawie. Wiele jest takich miejsc gdzie zdeponowano te relikwiarne ziemię.

W głowicy Kopca Kościuszki pod głazem tatrzańskiego granitu złożyliśmy pamiątkę z niedawnego czasu walki o niepodległość: plastikową plakietkę Solidarności z sierpnia 1980 roku, czarno emaliowany krzyżyk z Orłem w koronie, jako pamiątkę stanu wojennego i Konstytucję III Rzeczypospolitej, dodaliśmy tam również tekst Orędzia Miłosierdzia Świętego Papieża Jana Pawła II – z wiarą, iż jest to jedyny słuszny drogowskaz dla ludzkości. Nadmienimy, że Papież ten, który jeszcze jako kardynał, za swego krakowskiego pontyfikatu dawał dowody czci dla Kościuszki, w czasie swych Mszy św. na Błoniach krakowskich, zwracał naszą uwagę na Kopiec Kościuszki, mówił, że patrzy na Kraków – na Wawel i na Kopiec Kościuszki i postrzegał je nie tylko jako pomniki naszej historii, ale znaki naszej tożsamości.

W polskie święta narodowe i rocznicowe dni Kościuszki nad Kopcem powiewają flagi Białe-Czerwone. Powiewały też z w radosnych i ważnych dniach obecności Papieża w Krakowie i powiewały, przewiązane kirem w dniach żałoby po Papieżu jak też po katastrofie smoleńskiej. Zaś w dniu 4 lipca – w święto narodowe Amerykanów, rokrocznie – od wielu już lat – obok flagi polskiej powiewa też flaga Stanów Zjednoczonych, zaś 14 lipca – flaga francuska.

Wiele jest treści w historii tego miejsca i w tych symbolicznych gestach. Poza wszystkim, czym jest Kopiec Kościuszki, jest on także jako składnik naszego materialnego i niematerialnego dziedzictwa podległym ochronie prawnej, zarejestrowanym zabytkiem.

Kopiec Kościuszki w Krakowie jest jednym z najbardziej umiłowanych miejsc nie tylko krakowian, ale ogółu Polaków, czym dają dowód niestabnącą od pokoleń swą frekwencją w tym miejscu.

Dla Komitetu Kopca Kościuszki, który od 200 bez mała lat jest prawnym i rzeczywistym opiekunem i administratorem tego miejsca – nie ulega wątpliwości, że Kopiec Kościuszki jest miejscem pamięci, którego znaczenie przekracza granice Polski i Pomnikiem Historii, mimo że status ten nie został dotąd zalegalizowany.

Kościuszką i duch Insurekcji wytyczał szlak polskich dziejów ku niepodległości, dlatego też Kopiec Kościuszki należy postrzegać, jako najważniejszy i chronologicznie najcenniejszy składnik krakowskich symbolicznych przestrzeni wolności. Można do nich zaliczyć krakowskie Błonia z tym wszystkim, co się na nich wydarzyło w XIX i XX w., Oleandry wpisane w polski czyn niepodległościowy 6 sierpnia 1914 roku i wreszcie wieńczący to wszystko Kopiec Niepodległości na Sowińcu – Kopiec marszałka Józefa Piłsudskiego. □

dr hab. Mieczysław Rokusz

Wykład wygłoszony w Paryżu, w Ambasadzie RP 20 października w ramach Konferencji „Kościuszką, bohater dwóch kontynentów”

Niebo na ustach *ciąg dalszy ze str. 8*

– Ale w praktyce nie mamy zbyt dużo przykładów wdrażania tych wymogów. Warsztaty liturgiczne są dobrą odpowiedzią na nasze czasy, mają pewien oddźwięk, ale też nie aż tak duży, biorąc pod uwagę skalę zjawiska. Bo ludzie jeżdżą tam setkami, a później w dużej części lgną do duszpasterstw, gdzie już jest poziom – dodaje. Opowiada, że w jego parafii na Ursynowie udało się wprowadzić „wariant pośredni”: na początku Wielkiego Postu zbiera się schola złożona z członków różnych wspólnot, którzy przygotowują śpiewy na Triduum Paschalne. – Na co dzień w parafii jest dobry chór i organista, która też porządnie gra. Ale mimo to jest zapotrzebowanie na coś więcej. W parafii musi być stały muzyk kościelny, który się tym zajmie. Jeśli myślimy przyszłościowo, to ktoś musi pedagogicznie poprowadzić tych ludzi. Nie jest to łatwe. Brakuje ludzi z pasją, którzy są w stanie warsztatowo podciągnąć młodzież. Efekt jest taki, że śpiewamy na tym samym poziomie, nie rozwijamy się, przez co śpiew na Mszy św. różnie wygląda – mówi Bernard. Jego intuicje znajdują potwierdzenie w instrukcji episkopatu:

„W każdej parafii powinna pełnić służbę liturgiczną schola prowadzona przez muzyka kościelnego”.

Widzę niebo

Paweł Bębenek przyznaje, że choć jest wiele dobrych zmian, ciągle nie nadążamy za tym, co zalecają kościelne dokumenty o muzyce liturgicznej. – (...) Znam ludzi, którzy traktują to jako swoje powołanie – mimo ogromu pracy, trudnych warunków i nie zawsze jasno określonej pozycji – ale to trzeba usystematyzować. Ideałem jest dla mnie sytuacja, jaka miała miejsce w renesansie, kiedy Kościół był mecenasem artystów. Wtedy powstawały arcydzieła – mówi krakowski kompozytor. – Ważne jest to, czy ludzie, którzy prowadzą śpiewy, wiedzą, czym się zajmują. Wykonujemy muzykę sakralną, której nie jesteśmy właścicielami. O tym też warto pamiętać. Postępujemy się przecież często bezpośrednio treściami z Pisma Świętego, które nie są naszą własnością. Również same kompozycje nie są naszą własnością – myślę głównie o sprawach duchowych... Zanim zaczniesz się wykonywać muzykę liturgiczną,

warto zadać sobie pytanie, dlaczego to robię. Święty Augustyn mówił, żeby żyć w zgodzie z tym, co się śpiewa. Idealna sytuacja to taka, kiedy każdy z wykonawców jest w stanie łaski uświęcającej. Bo wtedy jest w stanie przekazać prawdę – dodaje.

Jest to zbieżne z tym, o czym pisał kard. Ratzinger: „Można powiedzieć, że jakość muzyki zależy od czystości i wspaniałości spotkania z tym, co Boże, z doświadczeniem miłości i cierpienia. Im bardziej czyste i prawdziwe jest to doświadczenie, tym czystsza i wspanialsza będzie także muzyka, która z niego się rodzi i rozwija”. – Tęsknię za tym, żeby w kościołach można było usłyszeć akt wiary, który jest wyznaniem miłości: w dialogu z celebransem, ale też w śpiewach – dodaje Bębenek.

To też jest bliskie temu, o czym pisał Ratzinger, rozważając źródła muzyki: „Pierwszym jej źródłem jest doświadczenie miłości. Kiedy ludzie byli zauroczeni miłością, otwierał się im inny wymiar istnienia, nowa wielkość i perspektywa rzeczywistości”. Muzyka liturgiczna ma otwierać ludziom niebo. Jest nad czym pracować. □

Jacek Dziedzina (Gość Niedzielny)

Kobiety, które rządzą

ciąg dalszy na str. 7

W przypadku polityk z Wysp wskazano głównie na trudności, z jakimi musi się mierzyć po tym, jak David Cameron zrezygnował ze stanowiska w 2016 r. Maj musi stawić czoła wyborowi Brytyjczyków, czyli wyjściu z Unii Europejskiej, w taki sposób, by Brexit nie wywołał ogromnych turbulencji zarówno gospodarczych, jak i społeczno-politycznych. W rankingu na rok 2016 drugie miejsce zajęła Hillary Clinton, która po przegranej z Donaldem Trumpem w wyborach prezydenckich spadła o 63 pozycje.

Trzecie miejsce zajęła Tsai Ing-Wen, prezydent Republiki Chińskiej, czyli Tajwanu. Tsai zadebiutowała na liście, tak samo jak Maj. Na najwyższych szczeblach władzy utrzymuje się od 2006 r., by 10 lat później zostać pierwszą kobietą na stanowisku prezydenta tego kraju. Stoi przed nią trudne zadanie: podtrzymać niezależność Tajwanu od Chińskiej Republiki Ludowej. Tuż za podium uplasowała się prezydent Chile Michelle Bachelet, a piąte miejsce zajęła Federica Mogherini, wysoka przedstawiciel UE do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. W pierwszej dziesiątce znalazły się także Ivanka Trump, doradca i prezydenta (miejsce szóste), przedstawicielki amerykańskiego Sądu Najwyższego (Ruth Bader Ginsburg, Elena Kagan, Sonia Sotomayor, miejsce siódme). Ósma pozycja przypadła brytyjskiej królowej Elżbiecie II, która w lutym br. obchodziła 65-lecie panowania, a dziewiąta – Sheikh Hasinie Wajed, premier

lot. R. Pietruszka PAP

Bangladeszu (nieprzerwanie od 2009 r. do chwili obecnej).

Ostatnie miejsce w pierwszej dziesiątce przyznano premier Beacie Szydło. W przypadku polskiej szefowej rządu podkreślono, że podjęta się misji reformowania kraju (m.in. gospodarki, systemu emerytalnego) i walki ze spadającą dzietnością poprzez program „Rodzina 500+”. W zestawieniu uwzględniającym tylko kobiety z polityki premier Szydło zajmuje 10. miejsce, a na całej liście „100 najbardziej wpływowych kobiet świata” – 31. □

Paryskie obchody 150 rocznicy urodzin Marsz. J. Piłsudskiego

Stowarzyszenie Obrońców Krzyża w Paryżu wraz z innymi polonijnymi organizacjami patriotycznymi organizuje w dniach 9–10 grudnia br. w Paryżu obchody 150 rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego.

W wydarzeniu wezmą udział znakomici goście z Polski: prof. W. Wysocki prezes Instytutu J. Piłsudskiego, wiceminister Spraw Zagranicznych J. Dziedziczak, L. Makowiecki z zespołem „Zayazd” i wielu innych. Z tej okazji w 10 grudnia o godz. 13. w Domu Polskiego Kombatanta – 20, rue Legendre – zostanie wydany uroczysty obiad. W tej chwili są jeszcze wolne miejsca na to przyjęcie (35€ od osoby – więcej informacji pod numerem telefonu: 06 12 19 79 13 – u p. M. J. Dzwigały lub pisząc na adres email: stow.obroncowkrzyzoparyz@hotmail.fr). Po obiedzie odbędzie się konferencja zaproszonych gości i występ zespołu „Zayazd” (4 piętro Domu SPK).

W imieniu organizatorów serdecznie zapraszam Państwa do wzięcia udziału w tych spotkaniach (zgłoszenia proszę przestać do 30 listopada br.). □

Maria Jolanta Dzwigała – prezes Stowarzyszenia Obrońców Krzyża

Pielgrzymki do grobu Helenki

Niewielki cmentarz w sąsiedztwie kościoła św. Barbary. To właśnie tutaj znajduje się grób Helenki.

Gdy odwiedzamy to miejsce, nie ma jeszcze pomnika. Ma być już niebawem, projekt jest gotowy – mówi do nas zarządca cmentarza, kiedy widzi, że obserwujemy z zainteresowaniem. Jest za to drewniany krzyż, tabliczka z napisem, kto spoczywa w tym miejscu i zdjęcie uśmiechniętej dziewczyny. Dalej identyfikator z pielgrzymki na Jasną Górę i krzyż z tegorocznego bierzmowania. Znajdują się także flagi Boliwii i Polski. Cała płyta pokryta zniczami.

Grób Helenki, co jakiś czas odwiedzają wierni. Z Boliwii, Węgier, Polski. Ostatnio nad mogiłą modlił się ks. Krzysztof Domański, polski misjonarz, który swoją posługę pełni w północno-wschodniej Boliwii. „Kiedy dowiedziałem się o zabójstwie młodej, polskiej misjonarki w miejscowości Cochabamba, postanowiłem, że jeśli kiedykolwiek udam się jeszcze do ojczyzny, to pierwszym miejscem, które odwiedzę, będzie właśnie miasto, z którego pochodziła Helenka. Dlatego tu jestem” – mówi.

„Dzisiaj spełniłem obietnicę; poznałem najbliższych Helenki, mogłem pomodlić się nad jej grobem” – dodaje.

„Grób Heleny stał się również głównym celem pielgrzymek. – Niedawno przyjechała grupa z Pszenna, niedaleko Świdnicy. Przyjechali, aby prosić o zdrowie dla swojej katechetki. Wcześniej była grupa z Piotrkowa, a w ubiegłym tygodniu z Węgier. To jest wyjątkowe” – mówi ks. Kozyra.

„Tymczasem w parafii św. Barbary w Libiążu trwa zbieranie materiałów, które mają posłużyć w procesie beatyfikacyjnym. Na razie jest ich kilkaset, lecz z tygodnia na tydzień liczba świadectw wzrasta. – Wszystkie świadectwa task doznanych dzięki Helence zbieramy do jednej teczki” – relacjonuje dalej ks. Kozyra.

I sam daje swoje świadectwo: „Zawsze, kiedy jest mi trudniej, mam jakiś problem, to idę do Helenki na cmentarz i odzyskuję tę duchową moc. Odczuwam z nią bardzo dużą bliskość. Właśnie, dlatego

umieściłem ją w gronie zacnych świętych na banerach naszego kolejnego marszu. Wydaje mi się, że to nie jest przesada: ona jest świętą i ta jej świętość jest namacalna” – mówił kapłan. □

KRZYŻÓWKA Z... PODTEKSTEM

PROPONUJE: MDz

Poziomo: A-1. Krętać. A-14. Zbyt wiele czegoś, kogoś. B-9. Heroiczny epos Homera. C-1. Skłanianie kogoś do uwierzenia w to, co mu się mówi. C-14. Mały metalowy przedmiot z okrągłą, płaską główką i szpikulcem, używany do przypinania czegoś do tkaniny lub do drewna. E-1. Jeden z pary wyrazów mających znaczenie przeciwstawne. E-14. Konstrukcja ze szczeblami. F-7. Hitlerowski obóz dla jeńców wojennych. G-1. Matać. G-12. Wciskanie kitu, owijanie w bawełnę, czyli: nietreściwe gadanie. H-7. Postać występująca w powieści poetyckiej Adama Mickiewicza „Konrad Wallenrod – obchodzi imieniny 1 marca, 30 lipca, 10 września, 11 października. I-1. Miasto nad rzeką Ob – stolica Kraju Altajskiego. I-15. Szczegóły/tajniki jakiejś wiedzy lub umiejętności wiadome tylko znawcom.

Pionowo: 1.A. Wygłasza mowę. 2-E. Filtruje krew w organizmie. 3-A. Droga, szlak. 5-E. Jezioro w południowo-wschodniej Afryce. 6-A. zodiaku. 7-E. Księga liturgiczna. 9-A. Kłamstwo. 12-A. ... Soda ($\text{Na}_2\text{CO}_3 \times 1.5 \text{H}_2\text{O}$) – idealny środek wybielający

i dezynfekujący. 14-A. Urządzenie napędzające maszynę. 15-E. Rudera, zaniedbany budynek. 16-A. „Halloweenowa roślina. 18-E. Cerkiewny obraz. 19-A. Rodzaj lassa. 20-E. Rzeka we Włoszech, uchodzi do Zat. Weneckiej. □

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 20 utworzą rozwiązanie.

Rozwiązanie krzyżówki z GK nr 32/2017: „Kto Ty jesteś?”

Poziomo: pogoda, Polska, niedziela, lawina, salowa, jarzyna, cytadela, bazarz, Kanada, sytuacja, kasetka, napalm, satata, ewenement, pościg, altana. **Pionowo:** bokser, kotara, jesień, osnowa, ratler, palacz, saper, gawot, artysta, anatema, czata, sesja, kanapa, szarfa, napaść, jeżyna, Dolnik, satyra. □

Walczy w Norwegii o klauzulę sumienia

Nie chciała kierować kobiet na aborcję, dlatego norweski sąd ponownie zezwala na klauzulę sumienia polskiej lekarki.

Wraca sprawa dr Katarzyny Jachimowicz, polskiej lekarki pracującej od 2011 r. w Norwegii. Powołując się na klauzulę sumienia zadeklarowała, że nie będzie kierowała pacjentek na aborcję ani zalecała im wkładek domacicznych stosowanych, jako środek antykoncepcyjny. Sąd ponownie przyjrzy się sprawie – informuje „Nasz Dziennik”.

Apelacyjna rozprawa rozpoczęła się przed sądem Agder w mieście Skien. „Liczę oczywiście na wygraną, na sprawiedliwość. Dla mnie prywatnie to już nie ma takiego znaczenia, nikt mi nie odda

straconych lat” – przyznała dr Jachimowicz. „Natomiast bardzo bym się ucieszyła, gdyby wróciła klauzula sumienia do medycyny rodzinnej w Norwegii. To, co jest teraz, oznacza, że chrześcijanie są wyrzuceni poza nawias społeczeństwa. To jest dyskryminacja i dlatego chcę coś z tym zrobić” – podkreśliła.

Wygrana lekarki będzie oznaczać zakwestionowanie prawa, jakie w tej chwili obowiązuje w Norwegii. W 2014 r. praktycznie zniesiono tam klauzulę sumienia. W ustawie wymienione są usługi medyczne, których lekarz nie może odmówić; jest to m.in. zaka-

danie wczesnoporonnych wkładek. Dr Jachimowicz podpisując umowę z gminą Sauherad zadeklarowała, że nie będzie tego robić, ponieważ jest to sprzeczne z jej poglądami.

Sąd pierwszej instancji uznał, że postawa polskiej lekarki narusza równość płci, gdyż to, że jej pacjentki muszą udać się do kolejnego lekarza, naraża je na przykrości, na które nie są narażeni mężczyźni. Sąd drugiej instancji wyda wyrok najwcześniej za kilka tygodni. Jeśli tam lekarka również przegra, ma możliwość odwołać się jeszcze do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. □

opr. za ND

Weinstein i cała reszta

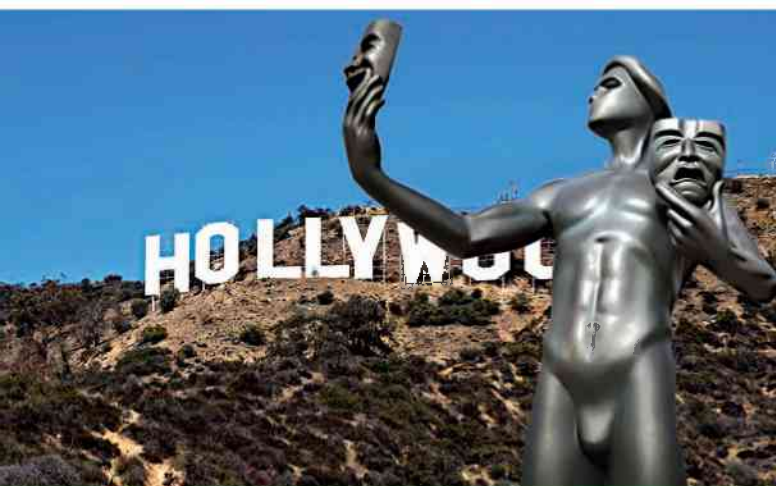
Stała się rzecz niestychana! W Hollywood dochodziło do skandalicznych zachowań...

Okazało się, że starsi, dobrze usytuowani, wpływowi panowie krzywdzili młode kobiety, m.in. wykorzystując je seksualnie. Faktycznie szokujące. W takim miejscu?

Nic dziwnego, że cały Internet zatrząsł się z oburzenia, na Weinsteina (jeden z najważniejszych producentów Hollywood) posypały się gromy. I gdzieś w tym wszystkim umknęła sprawa

dużo ciekawsza. Otóż od dekad większość Hollywoodu dziko wspiera demokratów i szerzej – całą lewicę USA (wyobraźmy sobie, jak większy byłby to skandal, gdy umoczone w nim była prawica). O tym, co się dzieje w amerykańskim przemyśle filmowym, wiedzieli wszyscy. Weinstein był zaś przyjacielem największych bojowników o „równość”, „postęp”, „feminizm”. W tym Obamy. Wraz z innymi obdarowywał ich hojnie swoimi pieniędzmi, a oni, przez dziesięciolecia, nic sobie nie robili z faktu, że ich sponsorzy stworzyli instytucje sprowadzania kolejnych kobiet do roli seksualnych niewolnic. Idealny przykład tego, jak wygląda walka o równość i godność w wykonaniu lewicy. Nie chodzi o to, że takie patologie nie występują w środowiskach konserwatywnych. Różnica jest prosta. Rodzina, wierność, wstrzemięźliwość seksualna – gdy wszystkie te sposoby życia w świecie stają się wyrazem „obciachu” cechującym konserwatywnych nudziarzy, nie trzeba już nawet udawać. A przekonana o swojej wyższości fi nansowa elita, gardząca wszelkimi normami, niemająca już nawet zamiaru stwarzać pozorów, że owe normy moralne szanuje, degeneruje się szybciej i ma większe możliwości stosowania siły, by osiągnąć swoje cele. Gdy wszystko przestaje być tabu, gdy rozbite zostają zasady i instytucje społeczne, które – przy swoich wadach – w jakieś mierze chroniły ludzi i ich godność, pozostaje tylko brutalna przemoc i dominacja silniejszego nad słabszym. Jasne, raz na 30 lat komuś powinno się noga. Niewielkie to ryzyko. Ot, skutki proponowanego nam zewsząd „wyzwolenia”. □

Dawid Wildstein (Gazeta Polska)

Boeing montuje maszyny dla LOT-u

Boeing montuje pierwszy egzemplarz B737 MAX 8 dla LOT-u

Pierwszy Boeing 737 MAX 8 zamówiony przez PLL LOT jest już na linii produkcyjnej. Samolot powstaje w zakładach Boeinga w Renton na zachodnim wybrzeżu USA.

Nasz narodowy przewoźnik zamówił 6 takich maszyn. PLL LOT mają je otrzymać od początku grudnia 2017 r. do maja 2019 r. Samoloty mają być wykorzystywane do obsługi tras europejskich – m.in. do Londynu i Madrytu oraz na Bliski Wschód – do Tel Awiwu.

Boeing 737 MAX 8 dla PLL LOT będzie wyposażony w 186 foteli skonfigurowanych w trzech klasach podróży – biznes, premium economy i economy.

Montaż jednego egzemplarza Boeinga 737 MAX 8 w fabryce w Renton trwa około dwóch tygodni.

Na przyjęcie nowych samolotów przygotowuje się też LOTAMS. Spółka poinformowała, że otrzymała certyfikat na obsługę Boeingów 737 MAX, co oznacza, że będą one mogły być serwisowane w hangarach przy Lotnisku Chopina. □

Polska Misja Katolicka we Francji

i

Wydział Studiów nad Rodziną

Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

ZAPRASZAJĄ NA

KURS PORADNICTWA RODZINNEGO ZJAZD II - CZĘŚĆ I

Część pierwszą tego Zjazdu będzie prowadził Wiesław Gajewski
– wykładowca na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
prezes Fundacji Czyste Serca

niedziela

26 listopada 2017

**(rozpoczęcie o godz. 8.00 -
rejestracją uczestników
i Mszą św. o godz. 8.30)**

- Miejsce szkolenia:

kościół Immaculée Conception

34, rue du Rendez-Vous

75012 Paris

Misyjne Świątowanie w La Ferté sous Jouarre

Miesiąc październik ma charakter misyjny poprzez Świątowanie i Dzień Misyjny, który dzięki staraniom Papieskiego Działu Rozkrzewiania Wiary obchodzony jest w całym Kościele powszechnym w przedostatnią niedzielę października oraz przez odmawiany Różaniec.

Ta dobrze znana od wieków modlitwa w swej formie tzw. Żywego Różańca też naznaczona jest przez misję. Mało kto pamięta, że Paulina Jaricot, ta sama, która założyła Dział Rozkrzewiania Wiary, szukając duchowego wsparcia dla misji, miała natchnienie, aby tworzyć Różę różańcową, czyli grupy osób, które będą codziennie modlić się za misjonarzy i dzieci, które prowadzą.

W tym duchu 29 października ekipa Domu Polskiej Misji Katolickiej w La Ferté sous Jouarre zorganizowała dla przyjaciół domu i sąsiadów misyjne świątowanie. Ekipa, trzeba dodać... misyjna – bo siostra Aurelia pracowała dziesięć lat w Kongo i trzy w Kamerunie, siostra Lidia – czternaście lat w Kamerunie a pani Ela Wryk czternaście lat w Republice Środkowoafrykańskiej.

Oprócz modlitwy za misje i misjonarzy były też afrykańskie smaki, a więc maniok gotowany, słodkie ziemniaki z pieca i banany „plantin” smażone, a do tego szaszłyki, które w Afryce byłyby zrobione z mięsa szczura palmowego, ale z braku tych produktów, zadowoliliśmy się wołowiną. A na deser były kokosy, ananasy, orzeszki ziemne na słono i na słodko oraz napój z kwiatów ketmi szczawiowej – nazwa może nie brzmi interesująco, ale owoce są piękne, a napój ma mocny aromat i kwaśny smak, idealny na afrykańskie upały. Była też możliwość obejrzenia i kupienia afrykańskich pamiątek.

Był czas na rozmowy i wspomnienia oraz przypomnienie, że stwierdzenie „misje są także u nas”, to nie usprawiedliwienie, bo „Nie możemy być spokojni, gdy pomyślimy o milionach naszych braci i siostr, tak jak my odkupionych krwią Chrystusa, którzy żyją nieświadomi Bożej miłości (Redemptoris missio 86). □

opr. Red.

Zabawa Andrzejkowa - Soirée dansante polonaise

sobota 25 listopada: 19h00 - 02h00

**Salle Pierre Scohy: 1, rue A. Briand
Aulnay-sous-Bois (93600)**

Réservations:

Czestaw - 06 66 03 42 90; Paweł - 06 18 08 75 02;

Daniel - 06 70 50 17 28;

Aperitif i zimna przekąska w cenie biletu

Polonijne spotkanie w Saint Vallier

ks. Tomasz SChr

Jak co roku, Polska Wspólnota zrzeszająca Polonię z okolic Saint Vallier, Montceau les Mines, Sanvignes les Mines, Le Creusot spotkała się 22 października br. na wspólnym obiedzie parafialnym, w polskiej sali im. Kończaka w Saint Vallier.

W naszym obiedzie wzięli udział także: siostry Sercanki z Paray le Monial, ks. dziekan Zdzisław Początek SChr, ks. prob. Bernard Binon, oraz parafianie z polskiej parafii z Le Creusot. Przy wspólnym stole spędziliśmy wspaniały czas dzieląc się swoim życiem i w tańcu wyrażaliśmy naszą radość. Do tańca przygrywała nam kapela pana Ryszarda Dudy. Dziękujemy wszystkim dobrym ludziom za udział w naszym obiedzie i jego przygotowanie! □

Alzacja

Estelle Kaluzinski

Henri Szczesniewski, Lech Dolata, Alfred Kaluzinski ont été mis à l'honneur

Dans les locaux de la Représentation Permanente de la République de Pologne, auprès du Conseil de l'Europe à Strasbourg, l'ambassadeur de Pologne, Józef Stanczyk, a honoré trois militants qui font rayonner la Pologne en France : Henri Szczesniewski (à titre posthume) de Mulhouse, décédé en 2002, Lech Dolata de Nancy, et Alfred Kaluzinski de Pulversheim.

Henri Szczesniewski, interné dans plusieurs camps de déportation, s'est évadé et rejoint par la suite les mouvements de résistance à l'occupation nazie, a assumé par la suite, d'importantes responsabilités auprès du scoutisme en France, est décédé en 2002.

A été nommé Officier dans la Croix de l'Ordre Polonia Restituta.

Lech Dolata, a été très engagé et actif dans les rangs du syndicat Solidarnosc, préside depuis quelques années le groupement des Associations Catholiques Polonaise (PZK) de Lorraine. A été nommé Chevalier dans la Croix de l'Ordre Polonia Restituta.

Alfred Kaluzinski, dans les associations de maintien et de promotion de la langue, la culture et traditions polonaises, assure la présidence depuis 1994, le Groupement des Associations Catholiques Polonaises d'Alsace, la chorale Słowik Leśny de Pulversheim, vice-président du conseil paroissial de la Mission Catholique Polonaise en France

à Paris. A été nommé au titre de l'ordre National du Mérite. □

Huculszczyzna - sentymentalna Atlantyda

Zarząd Stowarzyszenia „Kresy we Francji” zaprasza na konferencję etnograficzno-historyczną, multimedialną:

„Huculszczyzna – sentymentalna Atlantyda; z wędrówek po dawnych Kresach południowo-wschodnich”. „Związki Kresów i Francji poprzez historię działań II Brygady Legionów Polskich pod dowództwem gen. Józefa Hallera” –

w prezentacji dra Jana Skłodowskiego

w niedzielę 26 listopada 2017 o godz.16.

w Centrum Dialogu Ks. Pallotynów (Paryż, 23-25 rue Surcouf)

Serdecznie zapraszamy na konferencję i dyskusję.

Prezentacja wydawnictw wykładowcy opatrzonych dedykacją autora.

Możliwość nabycia innych pozycji książkowych o tematyce kresowej.

Więcej informacji – tel. 01 43 03 38 33; 06 62 69 13 83

Jan T. Skłodowski dr n. hum. Uniwersytetu Warszawskiego, fotografik, publicysta, podróżnik, badacz Kresów. Członek-założyciel Stowarzyszenia „Res Carpathica” – prezes; Stowarzyszenia Historyków Sztuki i Związku Polskich Artystów Fotografików. Współpracuje z Instytutem Sztuki i Instytutem Historii PAN oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbił ponad 60 podróży badawczych na tereny Litwy, Łotwy, Słowacji i Ukrainy. Uczestnik i autor referatów m.in. na trzy międzynarodowe kongresy „Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej” oraz „Dialogi Dwóch Kultur” w Krzemieńcu, Ukraina (2011 – 2017).

Jest autorem ponad 100 artykułów (w periodykach: Bunt Młodych Duchem, Cenne, Bezcenne/Utracone, Lwowskie Spotkania, Nasza Rota, Ptaj-Almanach Karpaci, Semper Fidelis, Spotkania z Zabytkami, Twórczość) oraz licznych wystaw fotograficznych w kraju (m.in. w Podchorążówce w Łazienkach Królewskich w Warszawie, Domu Polonii Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”) i za granicą (m.in. w Bibliotece Polskiej w Paryżu, Uniwersytecie w Nantes, Instytucie Polskim w Wilnie, Muzeum J.Stowackiego w Krzemieńcu) poświęconych ziemiom oraz dziedzictwu kulturowemu terenów wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Przewodniczący Komitetu Obchodów Jubileuszu 100-lecia walk Legionów Polskich w Karpatach Wschodnich 1914-2014. „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. □

Bal Wszystkich Świętych w Saint-Denis

Po raz pierwszy w Polskiej Mi. ji Katolickiej w Saint-Denis, z inicjatywy Rady Parafialnej został zorganizowany... Bal Wszystkich Świętych. W przygotowania włączyła się również liczna grupa parafian.

Dzień wydarzenia – Uroczystość Poświęcenia Kościoła Własnego – stał się również okazją, by pokazać, że Kościół to nie tylko budowla, ale nade wszystko wspólnota. To zarówno dzieci, dorośli, kapłani, osoby życia konsekrowanego. Stąd też na spotkanie zostały zaproszone Siostry Serafitki posługujące osobom chorym i starszym w Montmorency. Były zaskoczone taką ilością dzieci, mówiących w języku polskim i tak dobrze przygotowanych na to wydarzenie.

Jak relacjonuje proboszcz, ks. Zbigniew Wcisło SChr: „... dzieci z polskich rodzin we Francji na co dzień zderzają się z ogromną dawką laicyzacji, stąd główną ideą naszego

wiary i Kościoła, nawet w takich, na pozór prostych działaniach, jak pomoc w przygotowaniu stroju świętego, czy znalezieniu po polsku jego życiorysu. Rodzice, w swoich podsumowujących wypowiedziach podkreślali, że Bal nie był jedynie działaniem ewangelizacyjnym na rzecz dzieci, bowiem i oni poznali, jaka jest wartość uświadczenia religijnego również ich samych, którzy w pogańskim Halloween wcześniej nie widzieli żadnego problemu.

Bardzo pozytywne przyjęcie tej inicjatywy stało się dla organizatorów impulsem do podejmowania podobnych przedsięwzięć w przyszłości.

Obecne na balu Siostry Serafitki informację o nim umieściły na swoim portalu internetowym (<http://serafin.over-blog.fr/2017/10/la-toussaint-de-familles-polonaises-wszystkich-swietych-dzieci-polskich-w-montmorency.html>).

Razem z naszą wiadomością prezentujemy kilka fotografii autorstwa pana Aleksandra Wierzbowskiego (bogatą galerię z powyższym sprawozdaniem znajdziemy w serwisie www3.tchr.org/home/bal-wszystkich-swietych-w-saint-denis).

ks. Marcin M. Stefanik SChr

spotkania była chęć uświadczenia im, ale i rodzicom, że uroczystość Wszystkich Świętych jest przeżyciem religijnym, świętem wiary i nie ma nic wspólnego z... halloween; dlatego narodził się pomysł, by oprócz zabaw i tańca, nasze dzieci przygotowały strój wybranego przez siebie świętego, jak również by zapoznały się i przedstawiły jego życiorys”.

Zorganizowany konkurs najbardziej zmobilizował... rodziców. Była to świetna okazja, by dzieci w praktyce doświadczyły zaangażowania swoich rodziców w sprawę

- Lekcje j. polskiego - w piątki o 18.
- Lekcje j. angielskiego - w czwartki o 18.

Paryż: 263 bis, rue Saint-Honoré.

Informacje : 06 69 67 38 58.

SPRZEDAM

POLSKI SKLEP SPOŻYWCZY
W SAINT GERMAIN-EN-LAYE

kontakt: 06. 28. 53. 20. 94

❁ DÉMÉNAGEMENT - TRANSPORT - AUTOLAWETA
PRZEPROWADZKI, - WYWÓZ GRUZU
Tel. 06 30 40 49 49

Jeśli uważasz, że masz problem z alkoholem,
alkohol kieruje Twoim życiem

Przejdź na spotkanie **Anonimowych Alkoholików**

Anonimowi Alkoholicy są wspólnotą mężczyzn i kobiet, na życie których wpływa picie alkoholu. Anonimowi Alkoholicy dzielą się nawzajem doświadczeniem, siłą i nadzieją, aby wspólnie rozwiązać swój problem – **alkohol**.

**Spotkania AA odbywają się w każdy wtorek
w godzinach od 19³⁰ do 21³⁰**

przy kościele św. Genowefy (18, rue Claude Lorrain, 75016 Paris – metro Exelmans)

Anonimowość jest podstawową zasadą Anonimowych Alkoholików

Grupy rodzinne Al-Anon

Nadzieja dla krewnych i przyjaciół alkoholików

Al-Anon jest wspólnotą kobiet i mężczyzn, na życie których wpływa picie alkoholu członka rodziny lub bliskiej osoby. Krewni oraz przyjaciele mogą wiele uczynić, aby pomóc zarówno sobie jak i osobie mającej problem z alkoholem.

Spotkania odbywają się w każdy wtorek o godzinie 20
(w salce obok kościoła polskiego NMP w Paryżu – metro: Concorde)

Grupa Alateen spotyka się w drugi i ostatni wtorek każdego miesiąca o godz. 20

Anonimowość jest podstawową zasadą Al-Anon. Czekam na Ciebie!

T. 06 67 30 89 95; 06 28 74 23 63

**DENTYSTKA POLSKA
DLA DZIECI i DOROSŁYCH
Dr Mariola Tuliszkiewicz**

01 42 33 30 58; 06 43 98 83 66

45, rue du Caire - 75002 Paris

Akceptuję CMU AME

Kongres Młodzieży Polonijnej WIARĄ POWOŁANI

Warszawa

28.07 - 5.08.2018 r.

www.kongresmp.pl

facebook.com/KongresMlodziezyPolonijnej

- 3/06 Je suis à la recherche d'un Polonais nommé CHLEBICKI JAN, né le 16/10/1900 à Ryczów (Pologne) et il est décédé le 15 décembre 1962 quelque part en France.
londnersimon@yahoo.fr; tel. 01 39 72 41 21 (répondeur).

Masz problem z piciem?

Może Anonimowi Alkoholicy pomogą!

Wykaz mityngów AA w Paryżu:

Niedziele godz. 17.00:

3, rue Rampal (kod: 9172), 75019 Paris, M° Belleville/;

Wtorki godz. 19.30:

18, rue Claude Lorrain; 75016 Paris, M° Exelmans/;

Środy godz. 19.30:

20, rue Legendre (2 piętro), 75017 Paris, M° Villiers/;

Czwartki godz. 19.30:

11, Ville St-Jacques (kod: 0911),

75014 Paris, M° Saint-Jacques.

Niedroga francusko-polska firma pogrzebowa

POMPES FUNEBRES POLONIA ASSISTANCE INTERNATIONALE
przewożenie ciała do Polski • pogrzeby na terenie całej Francji 24/24
Koszty trumny (lub urny) i transport do Polski od 2200 € TTC

Tel. 02 31 85 23 66 – mówimy po polsku
(tłumaczenie i załatwianie formalności w urzędach)
Tel. 02 31 78 25 93 – mówimy po francusku
Fax 02 31 34 98 93 | e-mail: josefa.bazincourt@gmx.fr

Centrum Stomatologiczne Dentylis Boulogne

DENTYLIS
www.dentylis.fr

Akceptujemy CMU, AME.
Stawki wg cennika Sécurité Sociale,
Stosujemy zasadę Tiers payant
(karta vitale).

Współpracujemy z większością mutuelles.
Konsultacje: od Pn - do Pt, 9.00 - 19.30

76 av. Edouard Vaillant
92100 Boulogne Billancourt
Linia metra nr 9,
stacja: Marcel Sembat
(wyjście: rue Rieux)

☎ 01.41.13.45.05

✉ boulogne@dentylis.fr

Mówimy po polsku

Bilety autokarowe i samolotowe

Janosik SINDBAD

Paryż: 252, rue Rivoli - 2, rue Mondovi
tel. 01 44 69 30 80, 01 40 20 00 80.

Wyjazdy 7 razy w tygodniu.

Z Paryża (12⁴⁵), Reims (14⁴⁵), Metz (17⁰⁰)
do: Polski Południowej i Centralnej;

16⁰⁰ - z Paryża do innych miejscowości, w sumie 145 miast.

Czynne 7 dni w tygodniu - przesyłki i paczki do Polski

Wszelaka pomoc prawna w administracji francuskiej.

Edyta - T. 06 22 72 26 68;

e-mail: edyta-anne@hotmail.fr

❁ **Luxsus - PRZEWÓZ OSÓB I TOWARÓW DO POLSKI -**
OLSZYNA, WROCŁAW, KATOWICE, KRAKÓW, RZESZÓW.

TEL. 06 62 75 50 06; 01 42 38 63 20; (00 48 12) 284 12 50!

❁ **TRANSPORT:**

- wywóz gruzu, - dowóz materiałów, - przeprowadzki.

Tel. 06 98 58 86 36

- TŁUMACZENIA -

Stanisław Bocianowski - dr Prawa
- Tłumacz Przysięgły przy Sądzie Apelacyjnym
w Wersalu i Sądzie Kasacyjnym w Paryżu.

105 bis, Bd de Grenelle, 75015 Paryż

Tel/fax : 01 43 06 00 70, 06 17 98 60 20, e-mail: bocianowski@sfr.fr

**Polonijna Zabawa
Andrzejkowa**

**Bilet
50€
/osobę**

**25.11.2017
(sobota)**

**Zabawa od 20
do 5 rano**

Sala Cargo w Bobigny

49 Avenue Henri Barbusse, 93000 Bobigny

Dojazd: **M 5 7 RER E**

Będzie nam towarzyszył krakowski
zespół muzyczny ExpressBand

W cenie biletu - menu: 1 danie gorące,
smalec, ogórki, wędliny, ciasta

Alkohole w sprzedaży na miejscu: wódki, wina,
piwo beczkowe z Polski: Żywiec, Okocim, Tyskie

ORGANIZATOR: Małgorzata Jeczminek
Wpłaty, rezerwacje i dodatkowe informacje:
tel. 06 59 87 71 70

Dr Danuta Baranowicz-Schouker

chirurgien- dentiste

33, rue Poissonnière - 75002 Paris, M° Bonne Nouvelle

tél. 01 42 33 60 31; 06 20 25 08 15

- CMU dzieci i dorośli; (mówimy po polsku)

MASZ PROBLEM Z HAZARDEM?

Może anonimowi hazardziści pomogą?
Každy miting AH otwarty.

W každy poniedziałek o godz. 19

Salka przy kościele Św. Genowefy w Paryżu
(18, rue Claude Lorrain, metro Exelmans)

PSYCHOLOG-TERAPEUTA: TEL. 01 45 88 58 60

udziela pomocy w przypadku:
problemów życiowych, depresji, ciężkich chorób, żałoby...

Poradnictwo legalne

**GŁOS
KATOLICKI**
VOIX CATHOLIQUE

Tygodnik polski za granicą
(Hebdomadaire de l'emigration polonaise)

N° 40 (2700): 19.11.2017

Commission paritaire N°: 0520 G 86630;

ISSN: 1279-953X

Cena (Prix au n°): 1,55 €

Wydawca (Editeur): Polska Misja Katolicka we Francji (La Mission Catholique Polonaise en France)

Adres (Adresse): 263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris. Tél.: 01 55 35 32 28; 01 55 35 32 31, 01 42 96 23 29.

E-mail: vkat@club-internet.fr, vkat@sfr.fr | www.glos-katolicki.eu

CCP 12 777 08 U Paris; CCP 19 180 05 U Paris.

Dyrektor Publikacji (Directeur de la Publication): Ks. Bogdan Brzyś — Recteur MCP.

Redaktor (Rédacteur): Paweł Osikowski; Zespół (Rédaction): ks. Tomasz Sokół.

Druk (Imprimerie): INDICA — 2, rue du 19 mars 1962 — 28630 Le Coudray; tel. 02 37 88 18 81.

Abonnement (Abonnement): 1 rok (1 an) — 56,60 €; pół roku (6 mois): 30,30 €.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i nie odpowiada za treść ogłoszeń.

Numer złożony do druku (soumis à l'impression): 8.11.2017

Inf. o prenumeracie na str. 3

Association Pomost-Passerelle

AIDE AUX POLONAIS VIVANT DANS L'IMMIGRATION

Biurow Socjalne

Stowarzyszenia Pomost-Passerelle prowadzi Biuro socjalne, znajdujące się w pomieszczeniach Parafii Wniebowzięcia NMP w Paryżu, przy Polskiej Misji Katolickiej - 263 bis, rue Saint Honoré.

Biuro czynne jest w czwartki, w godzinach od 9.00 do 13.00.

Jego celem jest pomoc w uregulowaniu sytuacji prawnej, rodzinnej i bytowej oraz reintegracja społeczna zgłaszających się osób. Udzielana pomoc skierowana jest do osób, które znalazły się w ciężkiej sytuacji życiowej na emigracji, głównie bezdomnych oraz uzależnionych. □

TRWAM PROGRAM

20 - 26 listopada 2017

PONIEDZIAŁEK 20 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Wieś to też Polska 9²⁵ Słowo Życia 9³⁰ Vatican Magazine 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Felieton 11³⁵ Reportaż 11⁵⁰ Retrospekcja 11⁵⁵ Św. na każdy dzień 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Koncert 13²⁰ Koncert życzeń 14¹⁰ Film 15⁴⁰ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Sanktuaria polskie 16³⁰ Tydzień z Ziemi Św. 16⁵⁰ Reportaż 17²⁰ Dokument 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dokument 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

WTOREK 21 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8³⁵ Słowo Życia 8⁴⁰ Reportaż 9¹⁰ Papież Polak do Rodaków 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Jak my to widzimy 10⁴⁵ Tydzień z Ziemi Św. 11⁰⁵ Mocni w wierze 11³⁵ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Film 14⁰⁰ Film 15⁰⁰ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Jestem mamą 16³⁰ Kalendarz Młodych 16⁵⁰ Express Studencki 17¹⁵ Rozrywka 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

ŚRODA 22 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9⁰⁰ Kalendarz Młodych 9²⁰ Express Studencki 9²⁵ Sanktuaria polskie 9⁴⁵ Św. na każdy dzień 9⁵⁰ Program edukacyjny 10⁰⁰ Audiencja Generalna 11⁰⁰ Dokument 11²⁵ Felieton

11³⁵ Spotkania z ekologią 11⁵⁰ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dokument 14⁰⁰ Film 15²⁰ Film 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Na zdrowie 16³⁰ Rozrywka 16⁵⁰ Film 17⁰⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

CZWARTEK 23 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9⁰⁰ Na zdrowie 9²⁵ Dokument 9⁴⁰ Naprotechnologia 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Felieton 11³⁵ Program edukacyjny 11⁴⁵ Reportaż 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Reportaż 13²⁰ Dokument 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Koncert 15⁰⁰ Dokument 15³⁵ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Rozrywka 16³⁵ Przegląd Źródła 16⁴⁰ Dokument 16⁵⁵ Przegląd Niedzieli 17⁰⁰ Dokument 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

PIĄTEK 24 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9¹⁰ Rozrywka 9³⁵ Św. na każdy dzień 9⁴⁵ Duc in altum 10⁰⁰ Międzyn. Kongres - Katol. i Niepodległość szanse i zagrożenia 11⁵⁰ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Film 14⁰⁰ Św. na każdy dzień 14⁰⁵ Dokument 14⁵⁵ Słowo Życia 15⁰⁰ Koronka 15²⁰ Mocni w wierze 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰

Informacje 16¹⁰ Siódmy sakrament 16³⁵ Dokument 17⁰⁰ Fundusze Europejskie 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Westerplatte Młodych 18⁵⁵ Przegląd Niedzieli 19⁰⁰ Warto zauważyć 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

SOBOTA 25 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Westerplatte Młodych 8⁵⁵ Słowo Życia 9⁰⁰ Telewizyjny Uniwersytet Biblijny 10⁰⁰ Międzyn. Kongres - Katol. i Niepodległość szanse i zagrożenia 11⁰⁰ Dla dzieci 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Warto zauważyć 12⁵⁰ Dokument 13²⁰ Siódmy sakrament 13⁴⁵ Felieton 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Film 14⁴⁰ Reportaż 15³⁰ Reportaż 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Dokument 17⁰⁰ Z PE 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Przegląd Niedzieli 19³⁰ Katecheza 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

NIEDZIELA 26 LISTOPADA

8⁰⁰ Słowo Życia 8⁰⁵ Polski pkt. widzenia 8²⁵ Św. na każdy dzień 8³⁰ Z PE 9⁰⁰ Felieton 9¹⁰ Dla dzieci 9¹⁵ Katecheza 9³⁰ Msza Św. 10³⁵ Przegląd Niedzieli 10⁴⁰ Dokument 11³⁵ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12²⁰ Wieś to też Polska 13⁰⁰ Konferencja Pamięć i Nadzieja 15⁰⁰ Koncert 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Koncert życzeń 17⁰⁰ Dokument 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Retrospekcja 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Film. □

TV Trwam: ul. Św. Józefa 23/35; 87-100 Toruń

POLVOD

TYLKO POLSKIE FILMY

Legalnie i bezpłatnie na www.polvod.pl

UBEZPIECZENIA PO POLSKU

Grażyna Lubicz Fernandes

SwissLife tel. 01 39 64 38 36; 06 73 47 94 20 • fax: 01 34 17 43 51 e-mail: grazyna.fernandes.ag@swisslife.fr

BP 27 - 14, Résidence du Lac – 95880 Enghien Les Bains (północne przedmieście Paryża).

KOMPLETNA OBSŁUGA KLIENTA PO POLSKU

Numer pośrednika ubezpieczeń: 07 007 704, w rejestrze ORIAS – www.orias.fr; Instancja kontroli ACP

TVP
POLONIA

PROGRAM TV

20 – 26 listopada 2017

PONIEDZIAŁEK 20 LISTOPADA

7²⁵ Supetkowe ABC – magazyn 7⁵⁰ Przepis dnia – magazyn 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Kulturalni PL – magazyn 12⁰⁵ Racja stanu 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ Blondynka – serial 14²⁰ Oczy w oczy 14⁵⁰ Wilno – reportaż 15²⁵ Turystyczna Jazda 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Ukryte skarby – reportaż 16⁵⁵ Supetkowe ABC – magazyn 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Niedziela z 18⁴⁰ Pod Tatrami 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Nad Niemnem – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20⁴⁰ Pogoda 20⁴⁵ O mnie się nie martw – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁰ Sienkiewicz mniej znany – dokument 0¹⁵ Ukryte skarby – reportaż 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Supetkowe ABC – magazyn 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

WTOREK 21 LISTOPADA

7⁵⁰ Przepis dnia – magazyn 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ Wojenne dziewczyny – serial 14²⁰ Sienkiewicz mniej znany – dokument 15²⁵ Łap Start Up 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Sonda z 16⁵⁵ Dla dzieci 17¹⁰ Przyjaciele lasu – reportaż 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Magazyn o książkach 18²⁵ Naszaarmia.pl – magazyn 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ ZUS bez granic – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Ojciec Mateusz – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁰ Wilno – reportaż 23⁴⁰ Ktokolwiek widział ktokolwiek wie – magazyn 0¹⁵ Sonda z 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Dla dzieci 1³⁰ Przyjaciele lasu – reportaż 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

ŚRODA 22 LISTOPADA

7⁰⁰ Program ekumeniczny 7²⁵ Program muzyczny 7⁵⁰ Przepis dnia – magazyn

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii – rozmowa 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ O mnie się nie martw – serial 14²⁰ AWACS – dokument 15²⁵ Łap Start Up 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Astronarium – magazyn 16⁵⁵ Program muzyczny 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Studio Raban 18²⁵ Studio Wschód 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Wilnoteka – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Głęboka woda – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁰ AWACS – dokument 0¹⁵ Studio Wschód 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Program muzyczny 1⁴⁰ Notatnik przyrodniczy 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

CZWARTEK 23 LISTOPADA

7⁰⁰ Studio Wschód 7³⁰ Las Story – reportaż 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ M jak miłość – serial 14²⁰ Głęboka woda – serial 15¹⁰ Pod Tatrami 15²⁵ Wilnoteka – magazyn 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Jak to działa – magazyn 16⁵⁵ Las Story – reportaż 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Podróże z historią – dokument 18²⁵ Racja stanu 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Instynkt – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23⁰⁵ Magazyn śledczy Anity Gargas 23⁴⁰ Warto rozmawiać 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Las Story – reportaż 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

PIĄTEK 24 LISTOPADA

7¹⁰ Turystyczna Jazda 7²⁵ Domisie 7⁵⁰ Przepis dnia – magazyn 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Na sygnale – serial 13²⁵ M jak

miłość – serial 14²⁰ Ratownicy – serial 15¹⁵ Warto rozmawiać 16²⁰ Wiadomości 16³⁰ Solny skarb UNESCO – reportaż 16⁴⁵ Baw się słowami – magazyn 16⁵⁵ Domisie 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Vistuliada 18²⁵ Baltic Sea – magazyn 18⁵⁵ Na sygnale – serial 19²⁵ Wolny Ekran – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Na dobre i na złe – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁵ Widowisko rozrywkowe 0¹⁵ Program rozrywkowy 0⁵⁰ Magazyn 1¹⁵ Domisie 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

SOBOTA 25 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 10¹⁵ Program rozrywkowy 10⁵⁵ Polonia 24 11¹⁵ Rozmowa Polonii 11³⁰ Halo Polonia – magazyn 12²⁰ Ojciec Mateusz – serial 13¹⁵ Na dobre i na złe – serial 14¹⁰ Koncert 15⁰⁰ Okrasa łamie przepisy – magazyn 15³⁰ Reportaż 16⁰⁰ Kulturalni PL – magazyn 17⁰⁰ Słownik polsko@polski 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ M jak miłość – serial 18⁵⁰ Program rozrywkowy 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Wojenne dziewczyny – serial 21⁴⁰ Długi weekend – film 23⁰⁵ Koncert 0¹⁵ Słownik polsko@polski 0⁵⁰ M jak miłość – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

NIEDZIELA 26 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 9²⁵ ZUS bez granic – magazyn 9⁵⁰ Teleranek 10²⁰ Ziarno – magazyn 10⁵⁰ Baw się słowami(2) – magazyn 11²⁰ Gwiazdny Pirat – serial 11⁵⁵ Między ziemią a niebem – magazyn 12⁰⁰ Anioł Pański 12¹⁵ Między ziemią a niebem – magazyn 13⁰⁰ Msza Św. – kościół Chrystusa Jedyne Zbawiciela Swarzędz 14²⁰ Turystyczna Jazda 14⁴⁰ Dom – serial 16³⁰ Rodzinka.pl – serial 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ M jak miłość – serial 18⁵⁰ Oczy w oczy 19²⁵ Baw się słowami – magazyn 19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Blondynka – serial 21⁴⁵ Teatr 23⁰⁵ Program rozrywkowy 24⁰⁰ Reportaż 0³⁰ M jak miłość – serial 1²⁰ Baw się słowami(2) – magazyn 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości. □

Bal Wszystkich Świętych

str. 19